

ជុំក្រោម[✓]
ឈាមរកចាំ
បន្ទោះតែលអ៊ីល

១៥ គ្រឿងិប្បញ្ញាពួយ ដូចជាកម្មសារទិន្នន័យ

คำนำ

สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา ดำเนินการสรรหาและคัดเลือกครุภูมิปัญญาไทยเพื่อทำหน้าที่นำภูมิปัญญาด้านต่างๆ เข้าสู่ระบบการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมีผู้ทรงภูมิปัญญาด้านต่างๆ ๙ ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ ซึ่งมีผลงานปรากฏเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยได้นำความรู้ความเชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาที่ได้สืบสานแต่บรรพชนมาปรับประยุกต์ให้เป็นฐานสำคัญของการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยให้ก้าวไกลสู่สากลในมิติที่หลากหลาย

ด้วยตระหนักรู้ว่า ครุภูมิปัญญาไทยเป็นตัวแทนและต้นแบบของผู้ที่เดินตามรอยพระบุคลบาทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำนักงานฯ ได้คัดสรร ครุภูมิปัญญาไทย จำนวน ๑๕ ท่าน จากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ เป็นตัวแทนในการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักอาชีพผูกพันอยู่กับการอนุรักษ์สืบสาน พัฒนาพรรณพืช อย่างหลากหลายมิติที่ก่อประโยชน์ทั้งด้านการเกษตร การประกอบอาชีพ การรักษาโรค การเป็นแหล่งต้นน้ำ สร้างความชุมชนให้ท่องถินไปจนถึงการได้ป้าอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวบรวมพืชพรรณนานาชนิด เป็นมรดกของท้องถิน เป็นแหล่งเรียนรู้ไปจนถึงแหล่งพัฒนาอาชีพบนพื้นฐานแห่งศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับต่อพระราชปณิธานแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดำเนินการตามพระราชดำริและส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางพันธุกรรมพืช สำนักงานฯ จึงได้สกัดบทเรียนชีวิตของ ครุภูมิปัญญาไทย ให้เป็นต้นแบบในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างชาญฉลาด เป็นประโยชน์ต่อกلุ่มคน ในระยะเวลาระหว่างที่สุด โดยสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด รวมทั้ง เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางพันธุ์ที่สำคัญของประเทศไทยที่จำเป็นยิ่งเพื่อให้อยู่คู่กับเราตลอดไป

แนะนำ ๑๕ ครูภูมิปัญญาไทย

๖ - ๙

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๑๖ - ๑๗

แนวทางการดำเนินงานตามกรอบของ
แผนแม่บท อพ.สร. ระยะที่ ๕ ปีที่ ๕

กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

กรอบการสร้างประโยชน์

กรอบการสร้างจิตสำนึก

ความเป็นมา และแนวทางการดำเนินงานสวนพฤกษาศรีโรงเรียน

บทนำ

๙ - ๑๕

๑๘ - ๒๑

๒๒ - ๒๓

๒๔ - ๓๕

๒๐ - ๓๔

๓๕ - ๔๐ ความนำ

๔๑ - ๖๓ ครูมารศรี วนาโชติ ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรม
และหัตถกรรม

๖๔ - ๖๕ ที่อยู่ ๑๕ ครูภูมิปัญญาไทย

๖๖ คณะกรรมการ

ครูสมบูรณ์ วงศ์วิชัย
ด้านการแพทย์แผนไทย

ครูวุฒิ วุฒิธรรมเวช
ด้านการแพทย์แผนไทย

ครูทองใจ แท่นมนี
ด้านภาษาและวรรณกรรม

ครูขวัญดิน สิงห์คำ
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม

ครูพงษ์เทพ เพียรทำ
ด้านปรัชญา ศาสนา
และประเพณี

ครูน้อม ศิริรักษ์
ด้านโภชนาการ

ครูคำพัน อ่อนอุทัย
ด้านโภชนาการ

ครูไพบูลย์ พันธ์เมือง
ด้านภาษาและวรรณกรรม

ครูมารศรี วนาโชติ
ด้านอุตสาหกรรม
และหัตถกรรม

ครูเล็ก กุдуวงศ์แก้ว
ด้านเกษตรกรรม

ครูกิตติ อนันต์แดง
ด้านอุตสาหกรรม
และหัตถกรรม

ครูกิชา วิมลเมธี
ด้านการแพทย์แผนไทย

ครูจินดา บุษราคам
ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

ครูดวงเนตร ศรีริยพันธุ์
ด้านศิลปกรรม

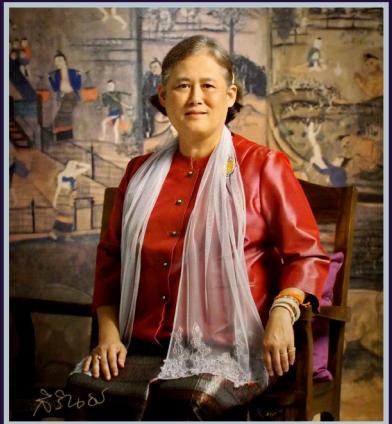
ครูบุญอัน สิทธิ์ไพรасล
ด้านอุตสาหกรรม
และหัตถกรรม

บทนำ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชขึ้นเนื่อง
มาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตน
ราชสุดา สยามบรมราชกุมารี เป็นโครงการที่
จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อสร้างความเข้าใจ และทำให้ทราบถึง
ความสำคัญของพันธุกรรมพืชต่างๆ ที่มีอยู่
ในประเทศไทย ก่อให้เกิดกิจกรรมเพื่อให้มี
การร่วมคิด ร่วมปฏิบัติที่นำผลประโยชน์มา
ถึงประชาชนชาวไทย ตลอดจนให้มีการจัด
ทำระบบข้อมูลพันธุกรรมพืช ให้แพร่หลาย
สามารถถือถึงกันได้ทั่วประเทศ

“...การสำรวจความพันธุ์กรรมพืชที่มีแนวโน้มว่าใกล้สูญพันธุ์อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การนำพันธุ์พืชที่รับรวมเพาะปลูก และรักษาในพื้นที่ที่เหมาะสมทางภัยภาร และปลดภัยจากการรุกราน การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์พันธุ์กรรมพืช...”

ทางภัยภาร และปลดภัยจากการรุกราน การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์พันธุ์กรรมพืช

โครงการศึกษาประเมินพันธุ์กรรมพืชในด้านต่าง ๆ นั้น เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบ คุณสมบัติ และการใช้ประโยชน์พืชพรรณ การจัดทำระบบข้อมูลพันธุ์กรรมพืช ด้วยคอมพิวเตอร์ การวางแผน และพัฒนาพันธุ์กรรมพืช ระยะยา ๓๐ - ๕๐ ปี และกิจกรรมการสร้างจิตสำนึกร ในการอนุรักษ์ พันธุ์กรรมพืชแก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แก่ เยาวชน บุคคลทั่วไป ให้มีความเข้าใจ ตระหนักใน

หัวข้อสืบเนื่อง มาจากสายพระเนตรอันยาวไกล ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ตั้งแต่เมื่อครั้งปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ที่ทรงมีพระราชดำริให้อนุรักษ์ต้นยางนา และทรงให้รับรวมพืชพันธุ์ไม้ของภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศบลูกิวินสวนจิตรลดา

โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จึงเป็นโครงการที่เกิดขึ้นเพื่อสนับสนุน พระราชดำริ และสืบสานพระราชปณิธานแห่งพระองค์ โดยปรากฏในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย กิจกรรมปกปักพันธุ์กรรมพืชในพื้นที่ป่าธรรมชาติ การสำรวจรวมพันธุ์กรรมพืชที่มีแนวโน้มว่าใกล้สูญพันธุ์ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การนำพันธุ์พืชที่รับรวมเพาะปลูก และรักษาในพื้นที่ที่เหมาะสม

ความสำคัญ เกิดความปีติ และสำนึกรักที่จะร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์พืชพรรณของไทยให้คงอยู่ เป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าประจำชาติสืบไป

ซึ่งพืชพรรณของไทยส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ไม้ ที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย ล้วนสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง “ปัจจัยสี่” อันเป็นพื้นฐานหลักในการดำรงชีวิตของมนุษย์

จึงนับได้ว่า พันธุ์ไม้เหล่านี้มีความผูกพัน กับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมาช้านาน นับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป ประโภชน์ที่เคยได้รับจากพืชพรรณพืชอาจแปรไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความต้องการของสังคม และผู้บริโภค การสำรวจค้นคว้า และวิจัยตามหลักวิทยาการสมัยใหม่ เกี่ยวกับพฤกษาศาสตร์ ดังที่โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ จะสามารถทำให้คนไทยได้ทราบถึงคุณประโยชน์ของพืชพรรณ หล่ายชนิดซึ่งบางชนิดเป็นที่รู้จักแพร่หลาย มีการนำมาใช้ประโยชน์แต่ขาดการดูแลรักษา จนบริมลดลง และเกือบสูญพันธุ์จากถิ่นกำเนิด ที่ซบงชนิดมีมาช้านาน แต่ไม่ได้เป็นที่ล่วงรู้ ทั่วไปถึงคุณประโยชน์ จนอาจถูก漉เลย หรือถูกทำลายไปอย่างน่าเสียดาย.

พระราชนิเวศน์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชนิเวศน์ พระราชนิเวศน์ ให้คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการบริหาร ผู้ร่วมสนับสนุนพระราชดำริ และผู้ทูลเกล้าฯ ถวาย ที่เฝ้าทูลละอองพระบาทในการประชุมประจำปีโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร ว่า

“ข้าพเจ้ายินดีและขอบคุณทุกคนที่เข้ามาประชุมกันพร้อมหน้าในวันนี้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชฯ นี้ ได้ดำเนินการมาเป็นเวลาถึง ๕ ปี แล้ว และคิดกันว่าจะทำต่อไปในช่วงที่สองอีก ๕ ปี และคิดมาใหม่ว่าในชั้นที่สองนี้จะทำในลักษณะไหน ที่จริงในเบื้องต้นนั้น ข้าพเจ้าก็มิได้เป็นนักพฤกษาศาสตร์หรือศึกษาทางน้ำม้าโดยตรง ถึงแม้ศึกษาตอนนี้ก็คงจะสายไปเล็กน้อย เพราะว่าขณะนี้ไม่สามารถจะทำซึ่งกับคนสัตว์สิ่งของได้มากเท่าที่ควร แต่ว่าเหตุที่สนใจพืชพรรณและทรัพยากรของประเทศไทยนานแล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางพืช

เหตุผลที่ศึกษา เพราะถือว่าจ่ายต่อการศึกษามากกว่าอย่างอื่น เวลาไปไหนที่มีคนตามกันเยอะและ ถ้าจะศึกษาสัตว์ สัตว์ก็วิ่งหนีหมด แต่พืชนั้นเข้าอยู่ให้ศึกษาได้ พอกลับมาไป สักพักก็เกิดความสนใจว่า นอกจากทางกรรมป่าไม้ซึ่งได้ติดต่อง กันในครั้งแรกในเบื้องต้น เพราะว่าชอบไปห้องเรียนในที่ต่างๆ ตามบ้านเข้าดูว่าเมืองไทยมีสภาพภูมิประเทศ ภูมิศาสตร์อย่างไร และก็ได้ศึกษาเรื่องต้นไม้ต่างๆ

ตามที่กล่าวมาแล้วนี้ก็ยังเห็นว่ามีหน่วยงานทั้งหน่วยงาน ของรัฐของเอกชน ทั้งเป็นหน่วยงานราชการ เช่น กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร และกับทั้งที่เป็นสถาบันการศึกษาที่ทำงาน เกี่ยวกับเรื่องของพืชศึกษาว่าพืชกี่ชนิดที่เรื่องของพืชชนิดต่างๆ เรื่องงานอนุกรรมวิธี อย่างนี้เป็นต้น

กีดกันหลายแห่งจึงเกิดความคิดขึ้นมาว่า不妨มีการ การรวบรวมว่าแต่ละสถาบันได้ทำงานในส่วนของตนอย่างไร และงานนั้นอย่างเช่น ยกตัวอย่างเช่นพืช ก็ได้ศึกษาในส่วนที่ แต่ละแห่งได้รวบรวมนั้น ซึ่งต่างหรือซ้ำกันอย่างไร เพื่อที่จะให้ รวมกันว่าทั้งประเทศไทยนั้นเรามีอะไรบ้าง

ที่จริงแล้วงานที่จะศึกษาพืชหลายชนิดนี้ เป็นเรื่องที่ทำได้ยากและทำได้ช้า คนๆเดียว หรือว่าสถาบันๆเดียวันจะครอบคลุมไม่ได้ทั้งหมด ถ้ามีหลายๆหน่วยงานช่วยกัน ครอบคลุมก็อาจจะได้มาก ถ้าต่างคนต่างไม่รู้ กันนั้นก็อาจจะเกิดเป็นที่น่าเสียดายว่าจะไม่ได้ ข้อมูลเต็มที่ จึงนึกถึงว่าอย่างจะทำฐานข้อมูลที่ นักวิชาการทุกคนจะใช้ในการค้นคว้าได้ด้วยกัน ที่วันนี้ซึ่งก็มีความรู้สึกว่า 1 ตารางกิโลเมตรของ วังนี้ก็ใหญ่พอสมควร

แต่ว่าที่จริงแล้ว ถ้าจะเอองานทุกคนลิงๆกูก อย่างมาลุนกัน ยอมจะไม่พอพื้นที่ไม่ได้ ก็ต้อง ทำงานอะไรที่จะประยุกต์ที่สุด ในตอนนั้น เลยคิดว่าทำฐานข้อมูลในคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้ การเรียกชื่อพืชที่ทุกคนจะเข้าถึงได้ จึงพัฒนา จากจุดนั้นมาเป็นงานต่างๆ ที่ ดร.พิศิษฐ์ ได้ กล่าวถึงเมื่อสักครู่นี้ออกไปหลาย ๆ อย่าง ซึ่ง งานที่กล่าวถึงนี้ เป็นงานที่หน่วยราชการต่างๆ

ได้ทำมาแล้วเป็นจำนวนมากและหลังจาก โครงการฯ นี้ก็มีการตั้งขึ้นใหม่

เพราะฉะนั้น ยังคิดว่า ถ้ามีการได้รับชุม กันพร้อมกันอย่างนี้ จะได้มาตกลงกันแน่นอน ว่าใครทำอะไรและในส่วนที่เหลือกัน ถ้าหากัน โดยไม่จำเป็นอาจจะตกลงกันได้ว่า แบ่งกันว่า อันนี้งานนี้ให้ทำ หรืองานที่โครงการทาง ด้านสำนักพระราชวังเคยทำอยู่

แต่ว่าเมื่อมีหน่วยงานที่มีชื่อของหน่วยงาน ที่ควรจะรับผิดชอบโดยตรงรับไปทำแล้ว ทาง สำนักพระราชวังคิดว่าจะตัดได้ในส่วนนั้น และหันมาทำงานทางด้านการประสานงานหรือ ความร่วมมืออย่างนี้ เป็นต้น

ซึ่งเข้าใจว่า เป็นการสมสมัยในปัจจุบัน ซึ่งประเทศไทยค่อนข้างจะฝีดเคือง เพราะฉะนั้น ทำงานอะไรแม้จะเป็นงานที่ดีถ้าหากลงกันได้แล้วก็จะเป็นการประดับพลังคนหรือพลังเงิน งบประมาณที่ว่าให้ในส่วนนี้แล้ว ก็จะได้จำเป็น จะไม่ต้องให้ในหน่วยงานอื่น หรือถ้าให้หน่วยงานอื่นก็ต้องให้ทำไป และงานนี้เราอาจ จะต้องมานั่งพิจารณาคิดคุ่าว่าจะทำงานได้โดย ประดับดอย่างไร บางส่วนที่อาจจะยังไม่จำเป็น ในขั้นนี้ หรือว่าทำได้ไม่ต้องเน้นเรื่องความ หูหิหาหรือความสวยงามมากนัก เอาเฉพาะ ที่ใช้จริงๆ และก็ประดับไปได้เป็นบางส่วนก็ดี

ส่วนสำหรับเรื่องของโรงเรียนนั้น ได้มี ประสบการณ์ในการที่ไปเยี่ยมโรงเรียนในภาค ต่าง ๆ มาหลายแห่ง ก็เห็นว่า เรื่องที่จะสอน ให้นักเรียนหรือให้เด็กมีความรู้ และมีความรัก ในทรัพยากร คือ ความรักษาติดกับแผ่นดินนี้ ก็ คือ รักลิงที่เป็นสมบัติของตัวเขา การที่จะให้ เขารักษาประเทศไทย หรือรักษาสมบัติของเขา นั้นทำได้ โดยก่อให้เกิดความรัก ความเข้าใจ ถ้าไม่รู้จักกัน เราก็ไม่มีความสัมพันธ์ ไม่มี ความผูกพันต่อกัน แต่ว่าถ้าให้เขารู้จักว่าสิ่งนั้น คืออะไร หรือว่าทำงานก็จะรู้สึกชื่นชม และรัก หวงแหนในสิ่งนั้นว่าเป็นของตน และจะทำให้ เกิดประโยชน์ได้

เคยได้แนะนำโรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้ไปเยี่ยม ไม่เฉพาะแต่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ นี้ โรงเรียนทั่ว ๆ ไปด้วยว่า นอกจากเรื่องของพืช พรรณแล้ว ลิ่งที่มีในธรรมชาติ ลิ่งที่หาได้ยาก ๆ นั้น อาจจะเป็นอุปกรณ์การสอนในวิชาต่าง ๆ ได้หลายอย่าง

แม้แต่วิชาศิลปะให้มาวาดรูปต้นไม้ ก็ไม่ต้องหาของอื่นให้เป็นตัวแบบ หรือ ในเรื่องภาษาไทย การเรียงความอาจจะ ทำให้เรื่องของการเขียนรายงาน ทำให้หัด เขียนหนังสือ หรืออาจแต่งคำประพันธ์ใน เรื่องของพืชเหล่านี้ หรือเป็นตัวอย่างงาน ศึกษางานวิทยาศาสตร์และวิชาอื่น ๆ ดังที่ ดร.พิศิษฐ์ ได้กล่าวมา

นอกจากนั้นในวิชาพฤกษาศาสตร์โดย เผ่าฯ ซึ่งอาจจะช่วยได้ในที่นี้ยังไม่เคยกล่าว คือเรื่องของวิชาการท้องถิ่นซึ่งเป็นนโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการอยู่แล้วที่ว่าจะให้ นักเรียนได้ศึกษาความรู้ท้องถิ่นนอกจาก ความรู้ที่เป็นมาตรฐานจากส่วนกลางมาแล้ว

แม้แต่ตำราที่มีการลั่งเสริมให้ครู อาจารย์ ในท้องถิ่นนั้นได้ร่วมความรู้หรือได้แต่ง ขึ้นในระยะนี้ ซึ่งเท่าที่ได้เห็นมา มีการศึกษา วิชาการทางด้านศิลปะวัฒนธรรม อาชีพท้องถิ่น มาบ้าง แต่ในด้านของธรรมชาตินั้นยังมีค่อน ข้างน้อย เท่าที่ไปแนะนำในเรื่องของการ อนุรักษ์ทรัพยากรนั้นได้เสนอว่า

ไม่ใช่เป็นเฉพาะที่ว่าจะให้เด็กนักเรียน ปลูกป่าหรือว่าให้อนุรักษ์ดินปลูกหญ้าแฟก อย่างเดียว พยายามจะให้ออกไปดูข้าง ๆ โรงเรียนว่าที่นั้นมีอะไรอยู่ และต้นไม้ที่นั้น ซึ่งอะไร เป็นอะไร และพอดีมีประสบการณ์ จากการที่ได้เคยออกไปส่องเสริมในเรื่องของ โภชนาการ งานในระยะแรก ๆ ที่เริ่มทำงาน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓

ในช่วงนั้นออกไปทำงานก็ทำงาน อย่างค่อนข้างจะเบี้ยนอยหอยหอยน้อย คือ เงินไม่ค่อยมีต้องออกเอง ไม่มีเงินที่จะส่ง เสริมเรื่องเมล็ดพันธุ์ผักหรืออุปกรณ์ที่ใช้ มากนัก ได้ครบถ้วนแห่งที่ไปก็ให้ใช้พืชผักใน ท้องถิ่นที่พอจะมีอยู่ ผักพื้นบ้านผักพื้นเมือง หรือของที่หากินอยู่แล้วเสริมเข้าไปในเมือง อาหารนั้นด้วย เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าศึกษา เพราะได้พบว่ามีพืชพรรณหลายอย่าง ซึ่ง ยังไม่เป็นที่รู้จักกันในส่วนกลาง ในท้องถิ่น นั้นเข้าก្ញ และมีชื่อพื้นเมือง

แต่ว่าพอเอาเข้าจริง แม้แต่ชื่อ วิทยาศาสตร์ก็ยังไม่มีครับแน่ใจว่าชื่ออะไร ต้องนำมาศึกษา และเวลาใดที่น้ำมีการ ศึกษาอย่างกว้างขวาง คือได้ศึกษาว่าคุณค่า ทางอาหารของผักพื้นเมืองเหล่านั้นมีอะไร บ้าง และได้มีการวิเคราะห์พิษภัยของพืช เหล่านั้นไว้ด้วย

เดิมเห่าที่คิดก็ยอมรับว่าไม่ได้คิดเรื่องพิษภัย เพราะเห็นว่าคนรับประทานกันอยู่ประจำยังมีอายุยืนอยู่ แต่เห็นว่าจากการวิจัยของนักวิชาการ ก็ได้ทราบว่ามีพิษพื้นบ้านบางอย่างที่รับประทานกันอยู่ซึ่งมีพิษบ้าง ทำให้เป็นข้อคิดที่ว่าถ้าบริโภคกันในส่วนที่เป็นท้องถังก็อาจจะไม่เป็นพิษภัยมาก เพราะว่าในวันนั้นเก็บผักชนิดนี้ได้ก็นำมาบริโภค

อีกวันก็เก็บได้อีกอย่างก็นำมาบริโภค แต่ถ้าสมมุติว่าเป็นการล่ำเสริมเป็นโครงการขึ้นมา แล้วก็จะมีการขยายพื้นที่เป็นจำนวนมาก และก็รับประทานอย่างนี้ซ้ำ ๆ ชาด ๆ ซึ่งจะมีอันตรายต่อร่างกายเป็นอย่างยิ่งก็อาจจะเป็นได้

อันนี้ที่ยกตัวอย่างแสดงว่าวิชาการนี้แตกแขนงไปหลายอย่าง และมีการศึกษาได้หลายอย่าง และมีบุคคลหลายคนที่ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ถ้าจะช่วยกันจริง ๆ นี่ก็อาจ จะต้องแบ่งหน้าที่ ถึงขั้นตอนนี้ก็คงต้องแบ่งหน้าที่กันเพื่อที่จะแบ่งในด้านปริมาณงาน ที่ทำหรืองบประมาณที่ทำก็ได้รับการสั่งสอนจากผู้หลักผู้ใหญ่อยู่แล้วเสมอว่า ถ้าคนเรามีความคิดพุงแล่นอะไรต่าง ๆ นานา ก็คิดได้แต่ถึงตอนทำจริงมีขั้นตอนเหมือนกัน

การใช้คนให้ทำอะไรนี่ ต้องคิดถึงกระบวนการร่วม จะไปถึงเป้าหมายที่เราต้องการนั้นจะต้องใช้ห้องเงิน ใช้ห้องเวลา ใช้ห้องความคิด ความอ่านต่าง ๆ ซึ่งจะไปใช้ครบทักษะที่ต้องเอาให้แน่ใจว่าเข้าเต็มใจหรืออาจเต็มใจ แต่ว่ามีการกิจกรรม มีเวลาจะทำให้เท่าใดหรือเข้าอาจทำให้ด้วยความเกรงใจเราแล้ว ว่าที่หลัง อย่างนี้เป็นต้น บอกว่าไม่เป็นไร เพราะว่าเวลาทำอะไรมีได้บังคับ ก็ขอเชิญเข้าร่วมช่วยกัน

แต่ถ้าคนใดมีข้อขัดข้องหรือมีข้อสงสัยประการใดก็ได้ก็สามารถกันได้ ไม่ต้องเกรงใจ เพราะถือว่าทำงานวิชาการ แบบนี้ไม่เคยจะคิดว่ากรอรเคือง ถ้าใครทำไม่ได้ก็แล้วไปทำอย่างอื่น ทำอย่างนี้ไม่ได้ก็ต้องทำได้ลักษณะ

คิดว่าโครงการนี้ขั้นตอนต่อไปอาจจะต้องดูเรื่องเหล่านี้ให้ละเอียดยิ่งขึ้น ครการทำอะไรได้และประโยชน์อาจจะมีอิกหลายอย่าง เช่น งานบางอย่าง หรืออย่างพืชนี้จะมีประโยชน์ในเชิงธุรกิจได้อีกมีด้วยซ้ำ ถ้าเราทราบสรุปคุณของเขานะจะนำไปในส่วนที่ว่าถ้าขยายพื้นที่แล้วไม่อันตราย คือ การขยายพื้นที่เหล่านี้อาจจะเป็นการช่วยในเรื่องของการล่ำเสริมอาชีพให้แก่ราชภารเพิ่มขึ้นอีก ก็อาจจะเป็นได้

“

...เรื่องที่จะสอนให้นักเรียนหรือให้เด็กมีความรู้ และมีความรักในทรัพยากร คือ ความรักษาตัวรักแผ่นดินนี้ ก็คือ รักสิ่งที่เป็นสมบัติของตัวเขา...

”

ทั้งนี้ ก็ต้องไม่ละเลยในเรื่องของวิชาการลิ่งที่ถูกต้อง อะไรที่เป็นคุณ อะไรที่เป็นโทษ และยังมีเรื่องที่เกี่ยวข้องในเรื่องของงานของเงิน ในที่นี้ยังมีเรื่องเพิ่มอีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องของที่ดิน อาจจะต้องมีการกำหนดแนวอนุว่าที่ดินนั้น อยู่ในสภาพไหน สภาพการถือครองในลักษณะไหน ศึกษาในเรื่องของกฎหมายให้ถูกต้องว่าใครมีสิทธิหรือหน้าที่ทำอะไรบ้าง ใครทำอะไรได้ ใครทำอะไรไม่ได้ เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่จะต้องศึกษาเป็นเรื่องที่จะต้องจุกจิกมากอีกหลายอย่าง

ที่พูดนี้มีได้หมายความถึงว่า จะเป็นการจะจับผิดว่าใครทำผิดใครทำถูก แต่ว่างานในโลกปัจจุบันนี้ ทำอะไร ก็รู้สึกว่า เรื่องการรักษามาตรฐานนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะว่าต่อไปงานนี้ของเราว่าจะไม่ใช่จำกัดอยู่แต่ภายในประเทศ อาจจะต้องมีการติดต่อไปถึงประเทศอื่นด้วย เป็นการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศ เพราะฉะนั้นจะต้องมีการทำงานในลักษณะที่คนอื่นยอมรับได้ นี่ก็เป็นความคิดเกี่ยวกับเรื่องโครงการนี้”

แนวทางการดำเนินงานตามกรอบของ
แผนแม่บท อพ.สธ. ระยะที่ ๕ ปีที่ ๕
ตุลาคม ๒๕๕๔ – ๒๕๕๙

๑. กรอบการเรียนรู้กรัพยากร

- กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมปกปักษ์กรัพยากร
- กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมกรัพยากร
- กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมปลูกรักษากรัพยากร

๒. กรอบการใช้ประโยชน์

- กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์กรัพยากร
- กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลกรัพยากร
- กิจกรรมที่ ๖ กิจกรรมวางแผนพัฒนากรัพยากร

๓. กรอบการสร้างจิตสำนึก

- กิจกรรมที่ ๗ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์กรัพยากร
- กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์กรัพยากร

การดำเนินงานโครงการฯ ๔ กิจกรรมกับ ๙ ครอบ

๙. ครอบการเรียนรู้ทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๙

กิจกรรมปกปักษ์ทรัพยากร

กิจกรรมปกปักษ์ทรัพยากร มีเป้าหมายที่จะปกปักษ์พื้นที่ป่าธรรมชาติ นอกเขตพื้นที่รับผิดชอบของกรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตหีบี และพันธุ์พีช ได้แก่ ป่าในสถาบันการศึกษา ป่าในศูนย์วิจัยและสถานีทดลอง ป่าที่ประชาชนร่วมใจกันปกปักษ์ซึ่งเมื่อรักษาป่าธรรมชาติไว้ก็จะรักษาทรัพยากรดังเดิมในแต่ละพื้นที่ โดยมีเป้าหมายให้มีกระจายทั่วประเทศในทุกเขตพื้นที่

สำหรับการปกปักษ์ทรัพยากรสิ่งมีชีวิตในป่า

ของสถาบันการศึกษา ได้สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ จัดทำโครงการปกปักษ์ป่าของสถาบัน ทำการสำรวจ ทำรหัสประจำต้นไม้ และขึ้นทะเบียนทรัพยากรในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น ซึ่งในการปกปักษ์ทรัพยากรสิ่งมีชีวิตในป่า จังหวัด ส่วนราชการ และหน่วยงานต่างๆ ได้ทูลเกล้าฯ ถวาย เช่น พื้นที่ในจังหวัดชุมพร พื้นที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นต้น

กิจกรรมที่ ๙

กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรถวาย ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัตถุธรรม และภูมิปัญญา ในพื้นที่ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลง หรือสูญสิ้นจากการพัฒนา เช่น จากการทำอ่างเก็บน้ำ ทำถนน ทำพื้นที่เกษตรกรรม หรือทำโรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ

กิจกรรมนี้ได้ส่งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ออกสำรวจเก็บรวบรวม ในรูปเมล็ด กิ่ง ต้น นอกพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ ในทุกเขตพื้นที่ ทั่วประเทศ ฯลฯ ที่หายาก และใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งทรัพยากรของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมได้ มีการเก็บใน

ภาคตะวันออกของประเทศไทย พื้นที่สร้างถนน โรงจอดรถ พื้นที่จัดสรร ฯลฯ รวมทั้งการสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรต่าง ๆ รอบพื้นที่ของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริฯ ในรัศมีอย่างน้อย ๕๐ กิโลเมตร ซึ่งได้ดำเนินการในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

นอกจากนี้ ยังได้ออกสำรวจเก็บรวบรวมตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายส่วนหนึ่ง คือ ฝั่งอ่าวไทย โดยสำรวจทรัพยากรทั้งในด้านกายภาพ และชีวภาพ จากพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่หายาก และใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งทรัพยากรของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมได้ มีการเก็บใน

รูปเมล็ด เก็บตัวอย่างแห้ง และ ตัวอย่างดอง ต้นพืชที่มีชีวิต ขึ้นส่วนพืชที่มีชีวิต เช่น ผล กิ่ง ขา กิงตอน หัว ราก เหง้า ฯลฯ และได้นำพืชบางส่วนไปปลูกรวมทรัพยากรพืชและจัดแสดงบริเวณสวนพฤกษาศาสตร์ เกาะทะลุไทย บนเกาะแสมสาร

นอกจากนี้ยังนำไปจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกษตรและทะเลไทย เข้ามาจ่อ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี โดยคณะปฏิบัติงานวิทยาการ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมา

ความเป็นมาและแนวการทำงานดำเนินงาน สวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน

“การสอนและอบรมให้เด็กมีจิตสำนึกรักใน การอนุรักษ์พืชพรรณนั้น ควรใช้วิธีการปลูกฝังให้เด็กเห็นความลงตัว ความน่าสนใจ และเกิดความปิติที่จะทำการศึกษาและอนุรักษ์พืชพรรณต่อไป การใช้วิธีการสอนการอบรมที่ให้เกิดความรู้สึกกลัวว่า หากไม่อนุรักษ์แล้วจะเกิดผลเสีย เกิดอันตรายแก่ต้นเอง จะทำให้เด็กเกิดความเครียด ซึ่งจะเป็นผลเสียแก่ประเทศในระยะยาว”

พระราชดำริบานงประการเกี่ยวกับ การอนุรักษ์พันธุกรรมพืช งานสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ อาคารที่ประทับในสำนักงานเขตฯ เขต ๑ ถ.ทุ่งไทรเด็ค จังหวัดเชียงใหม่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๓

กิจกรรมที่ ๙

กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร

เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากการสำรวจ ทรัพยากรโดยนำพันธุกรรมทรัพยากรชีวภาพ ต่างๆ ไปเพาะพันธุ์ ปลูก เลี้ยง และขยายพันธุ์ เพิ่มในพื้นที่ปลอดภัย รวมทั้งส่งเสริมให้เพิ่ม พื้นที่แหล่งรวมทรัพยากรตามพื้นที่ของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในแปลงเพาะขยายพันธุ์ ห้องปฏิบัติการ แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ในลักษณะของสวนรุกษาดี ป่าชุมชนที่ส่องประราชาดี

ทั้งนี้มีการแลกเปลี่ยนและฝึกเพาะขยายพันธุ์ ดูแลรักษา ทดลองปลูกโดยเจ้าหน้าที่ ตามศูนย์และพื้นที่ต่างๆ ของโครงการฯ ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๔๙ โครงการ

อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เน้นนำໄปปลูกในพื้นที่ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ คลองไผ่ อ.สีคิว จ.นครราชสีมา

นอกจากการปลูกต้นพันธุกรรมพืช แล้ว ยังมีการเก็บรักษาในรูปเมล็ดพันธุ์ และการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อที่ธนาคารพืชพันธุ์ พรรน อพ.สธ. สวนจิตรลดา เก็บรักษาสารพันธุกรรม (DNA) ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน และที่ธนาคารพืชพันธุ์ สวนจิตรลดา รวมทั้ง จัดสถานที่เพาะเลี้ยง ทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์ เพื่อเพาะพันธุ์ขยายพันธุ์ตามมาตรฐานอีกด้วย

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากการดำเนินงานสนับสนุนจากพระราชดำริฯ ได้ดำเนินงานสนับสนุนจากพระราชดำริฯ จัดตั้ง งาน “สวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน” เพื่อเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกรักใน การอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยให้เยาวชน นั้น ได้ใกล้ชิดกับพืชพรรณนี้ เห็นคุณค่า ประโยชน์ ความสวยงาม อันจะก่อให้เกิดความคิดที่จะอนุรักษ์ พืชพรรณต่อไป ซึ่งสามารถดำเนินการสวนพฤกษาศาสตร์สามารถทำได้ในพื้นที่ของโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบ ดังกล่าว เป็นสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน ใช้ในวัสดุประสรค์ดังกล่าว ถือทั้งใช้ในการศึกษาและเป็นประโยชน์ ต่อเนื่องในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ

๒. กรอบการใช้ประโยชน์

กิจกรรมที่ ๔

กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการศึกษาประเมินทรัพยากรที่สำรวจเก็บรวบรวมมาปลูกรักษาไว้ โดยศึกษาประเมินในสภาพธรรมชาติ แปลงทดลอง ในด้านสันฐานวิทยา ชีววิทยา สหริวิทยา การปลูกเลี้ยง การเขตกรรม และขยายพันธุ์พืช สำหรับในห้องปฏิบัติการมีการศึกษาด้านโภชนาการ องค์ประกอบ วงศ์ตฤณ กลิ่น การใช้ประโยชน์ ในด้านอื่นๆ เพื่อศึกษาคุณสมบัติ คุณภาพ ในแต่ละสายต้น

ในการดำเนินงานวิจัยในกิจกรรมที่ ๔ นี้ เป็นความร่วมมือของเจ้าหน้าที่นักวิจัยของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริในโครงการฯ หรือนักวิจัยในชุมชนและปฎิบัติงานวิทยาการ ในหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ เพื่อมีแนวทางนำไปสู่การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

สวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน จึงมีการดำเนินงานที่อิงรูปแบบของ “สวนพฤกษาศาสตร์” ด้วยการรวบรวมพันธุ์ไม้มีชีวิต มีแหล่งข้อมูลพรรณไม้ มีการศึกษาต่อเนื่อง มีการเก็บตัวอย่างพรรณไม้แม้แห้ง พรรณไม้ดอง มีการรวบรวมพันธุ์ไม้ท้องถิ่นเข้ามาปลูกควบรวมไว้ในโรงเรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีการบันทึกรายงานและข้อมูล รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ มีมุมสำหรับศึกษาด้านค่าว่าและมีการนำไปใช้ประโยชน์เป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ เป็นการดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ไม่ผิดธรรมชาติ และเป็นไปตามความสนใจและความพร้อมของโรงเรียน ดำเนินการโดยความสมัครใจ ไม่ให้เกิดความเครียด

กิจกรรมที่ ๕

กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร

จากการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานแนวทางในการดำเนินการ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ณ สำนักงานชลประทานที่ ๑ ทุ่งโโยเต็ล จังหวัดเชียงใหม่ ว่า “การทำศูนย์ข้อมูลทรัพยากรโดยมีคอมพิวเตอร์นั้น ควรให้มีโปรแกรมที่สามารถแสดงลักษณะของพืชออกมาเป็นภาพสีได้เพื่อสะดวกในการอ้างอิงค้นคว้า”

ซึ่งไม่ทำในขณะนั้น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านการจัดการภายนั้น ยังทำได้ลำบาก โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก

พระราชดำริฯ จึงได้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลทรัพยากร ศูนย์จัดการ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ เปิดอาคารธนาคารข้อมูลพันธุกรรมพืช ในวันพีซเมงคล พ.ศ. ๒๕๖๗ กับกรมป่าไม้ โดยจัดทำงานฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง และบันทึกตัวอย่างพรรณไม้แห้งลงใน photo CD

เมื่อแล้วเสร็จได้ทำการอ้างอิงค้นคว้า นำผลลัพธ์ที่ได้มาใช้ในกระบวนการตัดต่อ ถ่ายภาพเป็นสไลด์ ส่วนการถ่ายพิล์มสไลด์ดำเนินการที่ธนาคารพืชพรรณ สวนจิตรลดา และนำพิล์มที่

ดร.พิพิธร์ วรอุไ ประธานคณะกรรมการบริหารโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (ปัจจุบันเป็นกรรมการที่ปรึกษา ในคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และประธานคณะที่ปรึกษาประสานงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ) ได้ประชุม หารือกับคณะกรรมการ ด้านพุกษาศาสตร์ เท็นฟ้องต้องกันที่จะเข้า “สวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน” เป็นสื่อในการที่จะให้นักเรียน เยาวชน และประชาชนทั่วไป ได้มีความเข้าใจ เท็น ความสำคัญ ของพืชพรรณ เกิดความรัก ห่วงใย และรู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ได้สแกนโดยใช้เครื่อง photo CD และบันทึกลงแผ่น แผ่นซีดีลิ๊บ ๑๑๐ - ๑๑๔ ภาพ จัดทำทะเบียน

สวนข้อมูลพรรณไม้ได้บันทึกในโปรแกรม RFD จากนั้นมาจัดการข้อมูล ซึ่งการบันทึกข้อมูลในระยะปีแรก ๆ ทางโครงการอนุรักษ์ พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์ และงบประมาณ เพื่อจัดจ้างเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ดำเนินพร้อมกันที่หอพรรณไม้ กรมป่าไม้ พิพิธภัณฑ์พืช กรมวิชาการเกษตร และพิพิธภัณฑ์พืช มหा�วิทยาลัยสงขลานครินทร์ ล้วนเป็นงานที่ละเอียดและทำได้ค่อนข้างช้า

ซึ่ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริ และแนวปฏิบัติให้เป็นงานหนึ่งในกิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษาพันธุกรรมพืช และขัดเจนใน คำจำกัดความของ “สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน” ที่จะดำเนินการในพื้นที่โรงเรียน มหा�วิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษา โดยใช้แนวทางการดำเนินงานตามแบบอย่างสวนพฤกษศาสตร์ ในการเป็นที่รวม พรรณไม้ที่มีชีวิต มีการศึกษาต่อเนื่อง มีห้องสมุดที่ใช้ในการศึกษา เก็บตัวอย่าง พรรณไม้แห้ง-คง แต่ย่อขนาดมาดำเนินการในพื้นที่เล็ก ๆ

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดा ได้พระราชทานพระราชดำริให้หัววิธีดำเนินการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับพันธุกรรมพืชของหน่วยงานต่าง ๆ ให้สื่อถึงกันในระบบเดียวกันได้ ซึ่งฐานข้อมูลนี้นักวิชาการทุกคนสามารถใช้ในการค้นคว้าได้ด้วยกัน อีกทั้งใช้เรียกชื่อพืชที่ทุกคนเข้าถึงได้เท่ากับเป็นสื่อในระหว่างสถาบันต่าง ๆ บุคคลต่าง ๆ ศึกษาให้สามารถใช้ฐานข้อมูลเดียวกันเพื่อนำไปประโยชน์ทางวิชาการได้

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในโครงการที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงเปิดนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย: อนุรักษ์และพัฒนาด้วยจิตสำนึกรักษาพันธุ์ไทย” ณ ศาลาพระเกี้ยวนุพัลกรรมมหาวิทยาลัย และพระราชทานแผ่นซีดีข้อมูลพรรณไม้แห้ง ให้กับกรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นำไปศึกษาเผยแพร่ต่อไป

ซึ่งมีผลการดำเนินการจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

- หอพรรณไม้ กรมป่าไม้ ๑๖,๙๖๓ ตัวอย่าง ซีดี ๘๓๗ แผ่น
 - พิพิธภัณฑ์พืช กรมวิชาการเกษตร ๕๖,๔๙๗ ตัวอย่าง ซีดี ๓๕๑ แผ่น
 - พิพิธภัณฑ์พืช มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ๑๐,๕๕๕ ตัวอย่าง ซีดี ๙๙ แผ่น
- นอกจากนี้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้ประชุมพิชัยน์ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐

ถึงแนวทางการใช้ข้อมูลพรรณไม้ ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช สวนจิตรลดา ยังมีงานในหลายด้านร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ ศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพ ฯลฯ ยังต่อไป

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จึงได้จัดการประชุมเพื่อเผยแพร่ พระราชดำริ และแนวทางการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนให้กับโรงเรียนมัธยมสังกัด กรมสามัญศึกษา การประชุมศึกษาแห่งชาติ และการศึกษาเอกสาร ซึ่งปัจจุบัน สังกัดในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) โดยให้โรงเรียนที่สนใจสมัครใจที่จะร่วมสนับสนุนพระราชดำริ สมัครเป็นสมาชิก ขณะนี้มีโรงเรียนสมาชิก ดังต่อไปนี้ ดับอนุบาล ประดุมศึกษา อาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ๓,๑๒๒ โรงเรียน (ณ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐)

ไม่เพียงเท่านั้น โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ยังมีหน่วยงานราชการต่างๆ เข้าร่วมสนองพระราชดำริ และดำเนินการสำรวจทรัพยากราก ทรัพยากราก ทรัพยากราก อาทิ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ กองทัพเรือ โดยดำเนินการ

ศึกษาในพื้นที่หมู่เกาะแสมสารและเกาะข้างเคียง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี การสำรวจทรัพยากรากตามเกาในความรับผิดชอบกองทัพเรือ ทั้งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน

หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา พื้นที่ชาวบ้าน อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สำรวจทรัพยากราก ทรัพยากราก โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมา

อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว ชลบุรี

การศึกษาซึ่ววิทยาและนิเวศวิทยาในโครงการสร้างป่าตามแนวพระราชดำริและป่าพันธุกรรมพืช ทับลาน ครบุรี จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ศูนย์ฝึกหoonของระเบียงของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา

โดยมีคณาจารย์และนักวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ ร่วมจัดทำฐานข้อมูล เพื่อเชื่อมกับศูนย์ข้อมูลทรัพยากร สวนจิตรมดา

กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร มีงานที่ดำเนินงานโดยศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช และงานที่ร่วมกับหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการวางแผนดำเนินงาน พัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากร และเครือข่ายระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงและใช้ร่วมกันได้อย่างกว้างขวาง อาทิ เช่น ฐานข้อมูลพรรณไม้แห่ง ฐานข้อมูลสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน ระบบการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนพรรณไม้ การผลิตสื่อกราฟฟิก และเว็บไซด์ต่าง ๆ เป็นต้น

นโยบายการดำเนินงานสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน ในระยะ ๕ ปีที่สี่ (ตุลาคม ๒๕๖๘ - กันยายน ๒๕๗๒) มีดังนี้

เข้มข้น = เนื้อหาวิชาการมากขึ้น

เข้มแข็ง = มีผู้เข้าร่วมมากขึ้น

พัฒนา = พัฒนาไปสู่สู่ประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียน สถาบันการศึกษา ได้มีสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียนเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อเข้าถึงวิทยาการ ปัญญาและภูมิปัญญาแห่งตน ปฏิบัติตนเป็นผู้อนุรักษ์ พัฒนา สร้างสรรค์ ด้วยคุณธรรม ผู้บริหาร ครู อาจารย์ เข้าถึง สวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน ทั้งปรัชญาและบรรยกาศสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน ปฏิบัติงานเป็นหนึ่ง

นักเรียนระดับอนุบาล ประถมศึกษา เล่น รู้ อบรมชาติแห่งวิวัฒ สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว ระหว่างวัยเด็ก นักเรียนรู้โดยตน มีวิทยาการของตน โดยรวมมาดิแห่งวิวัฒ สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว

นักศึกษาระดับอุดมศึกษา เรียนรู้โดยตน ในปัจจัย เหตุ และส่งผลแปรเปลี่ยน เป้าหมาย

โรงเรียน สถาบันการศึกษา เป็นแบบอย่างของ การมี การใช้ ศักยภาพ สวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน อย่างเหมาะสม ให้นักเรียน นักศึกษาได้เรียนรู้ ทุกสาขาวิชา ในลักษณะบูรณาการวิทยาการ และบูรณาการ วิวัฒ จากปัจจัยศักยภาพสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน

กิจกรรมที่ ๖

กิจกรรมวางแผนพัฒนาทรัพยากร

กิจกรรมวางแผนพัฒนาทรัพยากรเป็นกิจกรรมที่นำข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลทรัพยากรที่ได้จากการศึกษา ประเมิน การสำรวจ เก็บรวบรวม การปลูกรักษาระบบน้ำพืชที่มี นำมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาและวางแผนพัฒนาทรัพยากร ห้างพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์

และพันธุ์จุลินทรีย์เพื่อให้มีทรัพยากรตามความต้องการในอนาคต โดยเป็นการวางแผนระยะยาว ๓๐ ปี ๕๐ ปี เป็นการพัฒนาคาดการณ์ล่วงหน้าตามแผนพัฒนาทรัพยากรแต่ละชนิด

การดำเนินงาน

มุ่งสู่ประโยชน์แท้แห่งมหาชน มุ่งสู่กระบวนการเรียนที่มีความหลากหลาย บนฐานสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียนโดยมีปรัชญาการสร้างนักอนุรักษ์ คือ ให้การสัมผัสในสิ่งที่ไม่เคยได้สัมผัส การรู้จักในสิ่งที่ไม่เคยได้รู้จักในปัจจัย สู่จิตนาการ เทคโนโลยี ภาษา อุณหภูมิ สภาพแวดล้อม ล้วนๆ ให้เกิดบรรยายกาศสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน บนความเบิกบาน ที่มีความหลากหลายด้วยสรรพสิ่ง สร้างการกระทำล้วนสมดุลตลอดพืชพรรณ สรรพสัตว์ สรรพสิ่ง ได้รับความการดูแล บนฐานแห่งสรรพชีวิต นักวิทยาศาสตร์ นักประดิษฐ์ ศิลปกร กวี นักตราชศาสตร์ ปราชญาณ์น้อย ปรากว่าทั่ว

๙. ครอบคลุมการสร้างจิตสำนึก

กิจกรรมที่ ๗

กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้ดำเนินงานสนับสนุนพระราชนัดริ จัดตั้งงานสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน งานพิพิธภัณฑ์ (พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา งานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกษตรและหัตถศรีไทย และการฝึกเรียนรู้ทรัพยากระยะลี เป็นต้น)

อนึ่ง ในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรพืชในกิจกรรมที่ ๗ มุ่งให้เยาวชนได้ใกล้ชิดกับพืชพรรณไม้ เห็นคุณค่าประโยชน์ อันจะก่อให้เกิดสำนึกในการอนุรักษ์พรรณพืชต่อไป จึงมีแนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ดังนี้

สวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน มุ่งมั่นสร้างนักอนุรักษ์ อันเกิดจากแรงศรัทธา ศึกษาเข้าใจในพระราชดำริ เข้าใจในปรัชญาที่สามารถนำไปสู่การสร้างบรรณาการและแนวคิด ตลอดทั้งแนวทางในการนำสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียนมาเป็นฐานการเรียนรู้ ได้ทักษะและจัดทำกระบวนการหรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ศิลปะ การจัดการ ส่งผลให้เกิดคุณธรรม ในเรื่องความรับผิดชอบ ความซื่อตรง ความอดทน สามัคคี เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ มีเมตตา กรุณา มุติตา ฯลฯ

chroma ของสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน ดำเนินการโดย ผู้มีเชี่ยวชาญ บทบาทสำคัญ คือ เมื่อมีแล้วให้พื้นที่นั้น เรียนรู้เป็นสถานศูนย์เบ็ดเสร็จ ยอมเกิดทั้งวิทยาการ และปัญญาในการใช้chroma ที่เป็นปัจจัย ให้เร้าดึงสิ่งที่รายล้อมรอบตน โดยการสัมผัสด้วยตา หูมูก และจิตที่แน่ จดจ่อ อ่อนโนย ให้การรณรงค์ในการสัมผัส เรียนรู้แล้วกลับมาพิจารณาตน ชีวิต ภายใน จิตใจ

แนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างจิตสำนึก

(๑) งานสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน

จำนวนสมาชิกสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน (ข้อมูลปัจจุบัน ธันวาคม ๒๕๖๐) มีจำนวน ๓,๑๒๘ แห่ง มีโรงเรียนที่ได้รับพระราชทาน เกียรติบัตรแห่งความมุ่งมั่น จำนวน ๒๑๐ แห่ง และโรงเรียนที่ได้รับป้ายสนองพระราชดำริสวน พฤกษาศาสตร์โรงเรียน จำนวน ๓๓๐ แห่ง

งานสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน เป็นนวัตกรรมของการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของประเทศไทย นำไปสู่การพัฒนาคนให้เข้มแข็งรู้เท่าทันพร้อมรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก สถาบันการศึกษาสามารถสมัครเป็นสมาชิกงานสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียนโดยตรงมาที่ อพ.สธ.

แนวทางและหลักเกณฑ์การดำเนินงานสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน โดยให้สถานศึกษาสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกในงานสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน ครู/อาจารย์นำพรรรณไม้ที่มีอยู่ในโรงเรียนไปเป็นสื่อในการเรียนการสอน วิชาต่างๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตร โดยใช้พืชเป็นปัจจัยหลักในการเรียนรู้ สนับสนุนให้สมาชิกสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียนร่วมกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นและชุมชน ร่วมกันสำรวจจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น นำไปสู่การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นต่อไป

(๒) งานพิพิธภัณฑ์

งานพิพิธภัณฑ์ เป็นการขยายผลการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ไปสู่ประชาชน กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยใช้การนำเสนอในรูปของพิพิธภัณฑ์ ซึ่งเป็นสื่อเข้าถึงประชาชนทั่วไป ตัวอย่างงานพิพิธภัณฑ์ เช่น

๑. งานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต ดำเนินการโดยศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และจังหวัดต่างๆ

๒. งานพิพิธภัณฑ์พืช ดำเนินการโดยหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ เช่น กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญ นักพฤกษาศาสตร์ ดูแลอยู่

ดังนั้น การดำเนินศึกษาเรียนรู้จากสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับ จะเป็นฐานด้านทรัพยากรากภาพและขีวภาพ เดิมเป็นตำนานแต่ละเรื่อง เป็นฐานความรู้ ที่จะเกิดความมั่นคงทางวิทยาการ ของประเทศ และเกิดเป็นผลทางเศรษฐกิจ เป็นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ การดำเนินงานสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน จึงควรทำด้วยความสมัครใจ สอดคล้องกับธรรมชาติ ไม่ให้เกิดความเครียด มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

เบื้องแรก ต้องทำความเข้าใจในเรื่องแนวคิดแนวปฏิบัติว่า สวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน เป็นสวนของ การใช้ประโยชน์ ที่จะนำมาใช้เป็นฐานการเรียนรู้ ให้เป็นสื่อการเรียนการสอน สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพรรณ ไม่ใช่เป็นเพียงสวนประดับ สวนหย่อมหรือสวนสอยโรงเรียนงาม

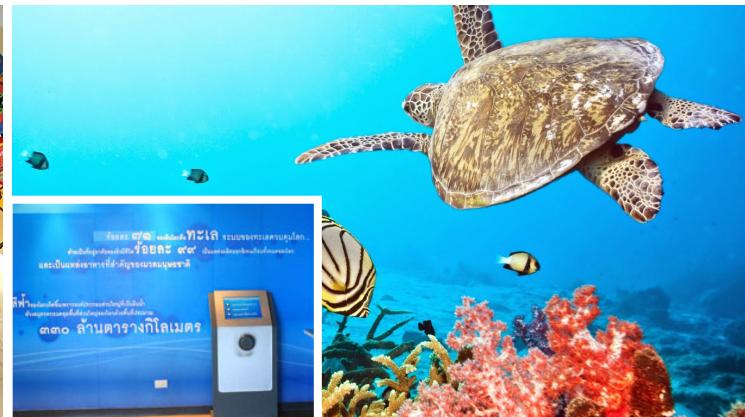
แต่เป็นงานที่เข้ามาสนับสนุนสวนที่มีอยู่แล้วหรือดำเนินการขึ้นใหม่ ซึ่งจะให้ความรู้ พัฒนาสภาพแวดล้อมตามลำดับ เป็นงานที่จะดำเนินอย่างต่อเนื่องไม่รู้จบ เพราะสามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ไม่ต้องลงทุน เพียงแต่ให้เด็กรู้จักสังเกต เรียนรู้ ตั้งคำถาม และหาคำตอบ เป็นข้อมูลสะสมอันจะ ก่อให้เกิดความรู้และผู้เขียนข้อมูลในพันธุ์ไม้นั้นๆ

อีกประการที่สำคัญ สวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน จะเป็นที่รวบรวมพันธุ์ไม้หายาก พันธุ์ไม้ที่ใกล้สูญพันธุ์ พรรณไม้ที่เป็นประโยชน์ พืชสมุนไพร พืชหัตถพื้นเมือง เป็นที่รวมภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการใช้พื้นที่นั้น เรียนรู้ เป็นสถานอบรมสั่งสอนเบ็ดเสร็จ เกิดมีทั้งวิทยาการ ทั้งปัญญา

สวนพฤกษาสตดร.โรงเรียน ของโรงเรียนที่เป็นสมาชิกจะเป็นส่วนหนึ่งของ “สวนพฤกษาสตดร. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ที่เชื่อมต่อด้วยระบบข้อมูล จะเป็นสวนพฤกษาสตดร.ที่ใหญ่ที่สุด เนื่องจากมีสมาชิกกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีความหลากหลายของพรรณไม้ ภูมิศาสตร์และความหลากหลายของการปฏิบัติ ในการนำเอาร้านไม้ พืชพรรณในสวนพฤกษาสตดร.โรงเรียน เป็นสื่อการเรียนการสอน เป็นฐานการเรียนรู้

สวนพฤกษาสตดร.โรงเรียน ดำเนินการโดยนักเรียน มีครุอาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำสนับสนุน ผู้ปรึกษา เป็นหลักและผลักดัน มีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชขั้นเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นสนับสนุนทางวิชาการ

๓. งานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา ดำเนินการโดยหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จังหวัดนครราชสีมา และมหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นต้น

๔. งานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกษตรและทะเลไทย เช่น พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกษตรและทะเลไทย เช้า หมายจ่อ ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สนองพระราชดำริ โดยกองทัพเรือ

๕. งานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หอศิลปวัฒนธรรม ของจังหวัดและหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ

๖. นิทรรศการภาครัตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรต่างๆ

๗. ศูนย์การเรียนรู้

๓) งานอบรม

อพ.สธ. ดำเนินงานอบรมเรื่องงานสวนพฤกษาสตดร.โรงเรียน งานฝึกอบรมปฏิบัติการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น หรืองานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร มีทั้งจัด ณ ศูนย์ฝึกอบรมของ อพ.สธ. ร่วมกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ ที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ เช่น

งานฝึกเรียนรู้ทรัพยากรทางทะเล บริเวณพื้นที่เกาะแมสมาร์ จังหวัดชลบุรี บริเวณพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกษตร และทะเลไทย งานเรียนรู้ทรัพยากรทางทะเล การอบรมค่ายเรียนรู้ทรัพยากรทางทะเล ณ เกาะทะลุ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

งานเรียนรู้อนุรักษ์พัฒนา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยหน่วยบัญชาการทางการพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

สวนพฤกษาสตดร.โรงเรียน จึงเป็นการดำเนินงานของโรงเรียนโดยสมัครใจ ที่จะนำแนวพระราชดำริ และแนวทางการดำเนินงานที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชขั้นเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ให้คำแนะนำนำมาปฏิบัติ โดยแบ่งโฉนดให้แต่ละโรงเรียนดำเนินงานตามความพร้อม ไม่ฝืนครอบชาติ และนำพืชพรรณนี้ในโรงเรียนพัฒนาเป็นฐานการเรียนรู้ เป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ อันจะเกิดผลประโยชน์แก่นักเรียนครู อาจารย์ที่ดำเนินงาน เกิดข้อมูลองค์ความรู้ วิธีการที่จะทำให้เกิดผู้เรียนข้าม สามารถที่จะนำไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อเสนอขอทำแท่งปรับระดับตำแหน่งทางวิชาการต่อไป

กิจกรรมที่ ๔

กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร

กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน เข้าร่วมสนับสนุนงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (อพ.สธ.) ในรูปแบบต่าง ๆ มีทั้งเป็นทุนสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ของ อพ.สธ. หรือดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกิจกรรมอื่น ๆ ของ อพ.สธ. โดยอยู่ในกรอบของแผนแม่บท

นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้เยาวชนและบุคคลได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในสาขาต่างๆ ตามความสนใจและสนใจ โดยมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาให้คำแนะนำ และให้แนวทางการ

ศึกษาดังต่อไปนี้ ชมรมนักชีววิทยา อพ.สธ. และ ชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ซึ่งจะเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศไทยแก่เยาวชน และประชาชนชาวไทยรวมทั้งสนับสนุนฐานทรัพยากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล สมัครเข้าร่วมงานทรัพยากรห้องถิ่น ต่อไป

สวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน มีวิธีดำเนินการ วัดดูประสิทธิ์ กิจกรรมการดำเนินงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ นโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา การประเมินศึกษาแห่งชาติ นโยบายส่วนใหญ่ของโรงเรียน และสอดคล้องกับในหมวด ๔ แนวทางจัดการศึกษา พระราชนิยมยุติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๗

งานสวนพฤกษาศาสตร์โรงเรียน คือ งานสร้างจิตสำนึกรักการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ทรัพยากรชีวภาพ และภัยภาพ โดยมีการสัมผัส การเรียนรู้ การสร้างและปลูกฝังคุณธรรม การเสริมสร้างปัญญาและภูมิปัญญา。

ความนำ

ค ครูภูมิปัญญาไทย กล่าวได้ว่าคือ ผู้ที่มีความเพียบพร้อมในด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ ความสามารถอย่างลึกซึ้งในเรื่องราวของปัจจัยสืบสาน มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต ผ่านการศึกษาเรียนรู้ ทดลอง ลงมือทำ ลองผิดลองถูกตามพื้นฐานขององค์ความรู้ที่บรรพชนได้รักษาสืบสานไว้ โดยนำมาระบุกปรับปรุงพัฒนาจนได้ผลเป็นที่ประจักษ์ในการสร้างอาชีพ สร้างวิถีความเป็นอยู่ สร้างรากฐานองค์ความรู้และผลสำเร็จจากการปฏิบัติ ที่คุ่นเคยไปกับสืบสานภาษา ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภายใต้ปัจจัยที่จำเป็นต่อชีวิต คือ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และภัยอาหาร

จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า ครูภูมิปัญญาไทย คือ ผู้สืบสานองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญของแผ่นดินหรือคือประชัญชาติ ประชัญของแผ่นดินนั้นเอง แล้วคงปฏิเสธไม่ได้เช่นกันว่า ผู้ได้รับการเชิดชูยอมรับว่าเป็นประชัญเป็นครูภูมิปัญญาไทย เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของชาติ

ครูภูมิปัญญาไทยหรือประชัญชาติ เป็นชาวบ้านทั่วไป ไม่ใช่นักวิชาการที่จบการศึกษาปริญญาโทปริญญาเอกกันทุกคน อาจจบแค่ ป.๔ ป.๖ ม.๓ แต่ที่จบการศึกษาสูงถึงปริญญาโท ปริญญาเอกก็มี เพียงแต่ไม่ได้ทำตัวเป็นนักวิชาการตลอด

แต่เป็นชาวบ้าน ชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตประกอบอาชีพตามวิถีปู่ย่าตายาย พ่อแม่ ทำแล้วทำอีกด้วยความขันหมื่นเพียร อดทน ไม่ได้ตั้งหวังใจไว้ที่ความโลภมาก ตั้งเป้าชีวิตว่าต้องเป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี แต่ทำเพราะประกอบอาชีพ เพื่อเลี้ยงดูตัวเอง ครอบครัว เมื่อยืนได้ด้วยลำแข็งตัวเองแล้วก็พร้อมที่จะเผื่อแผ่แบ่งปัน ทำเพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตตัวเอง ครอบครัว ทำบนรากฐานของความรักความเมตตา เอื้อเพื่อ ให้อภัยกัน ช่วยเหลือกัน สามัคคีกัน ประกอบอาชีพการงานด้วยการรู้จักปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ต่อยอด ทดลองคิดค้นแล้วจดจำ นำเอามาใช้แล้วแบ่งปันองค์ความรู้ให้ผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ผลที่ได้ตามมาคือ ความสำเร็จ ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตัวเอง สุขภาพดี พอกิน มีความสุข ความสำเร็จในการแบ่งปันองค์ความรู้ให้ คนอื่นด้วยเมตตา ด้วยความรัก ไม่ใช่ด้วยประโยชน์ตอบแทน เป็นความสำเร็จที่นำภูมิปัญญา มาเป็นตัวรากฐาน นำวิทยาการสมัยใหม่เป็นตัวต่อยอด ผ่านการศึกษาทดลองจนสมฤทธิผล สรุปว่าเป็นความเจริญของงาน ที่ดี มีได้ทางหนึ่งเก็บจำเอาไว้แต่ผู้เดียว แต่พร้อมขยายผลแบ่งปัน แนะนำผู้อื่นด้วยเมตตา จิตมิตรภาพ

การต่อยอดในการดำเนินชีวิตจากการบรรพชน จากผู้ทรงภูมิปัญญาลั่งลงด้วย การลองผิดลองถูก ลองแล้วลองอีก ปรับปรุงประยุกต์ต่อยอดจนเกิดผล สำเร็จอย่างยั่งยืน ทำให้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญชำนาญ ในด้านนั้นๆ ทั้งที่เป็นอาชีวศึกษา เป็นอาชีพรอง ทั้งที่เป็นการสืบสานวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ รวมไปถึงส่วนประกอบที่ใช้เป็นส่วนเสริมสร้าง ในการดำเนินชีวิตเพื่อความต้องการ ที่เรียกว่า ภูมิปัญญา เป็นการสืบสาน อันได้แก่ วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม เอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่เป็นส่วนหนึ่ง สืบทอดความเป็นชนชาติไทยจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน ยกย่องให้เป็นประชณ์ คือ ผู้รู้ ผู้มีจิตเสียสละอาสา เป็นที่พึงของชาวชุมชนได้ทั้งการปฏิบัติ การแนะนำแนวทางที่ดีและรวมถึงเป็นศูนย์รวมด้านจิตใจ

ครูภูมิปัญญาไทย คือ ประชณ์ชาวบ้าน ก็คือ ชาวบ้านที่มีองค์ความรู้ มีความเชี่ยวชาญชำนาญในตัวมากจริงๆ แต่ไม่ใช่ในทุกเรื่องแน่นอน รู้จริง ปราดเปรื่องจริงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเฉพาะเจาะจงเฉพาะด้าน อย่างเช่น ประชณ์ด้านเกษตรกรรม พืชสวนไร่นา ก็จะเชี่ยวชาญเรื่องดิน เรื่องน้ำ เรื่องพืช เรื่องต้นไม้ ดินฟ้าอากาศที่เหมาะสม เป็นต้น ประชณ์ด้านดนตรีไทย ก็เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย ประชณ์เรื่องเครื่องปั้นดินเผาเชรามิกก์ เชี่ยวชาญชำนาญไปในด้านนี้ หรือภูมิปัญญาด้านตีมีดกี เชี่ยวชาญไปทางนี้ อย่างหาใครเทียบทาน

แล้วจำเป็นต้องจบปริญญาเอกใหม่น่าจะไม่ต้อง ต้องเป็นนักวิชาการใหม่ ก็คงไม่ต้อง จบ ป.๔ ก็มีสิทธิได้รับยกย่อง ว่าเป็นประชณ์ คือ ผู้ชำนาญด้านนั้นได้ ถ้าท่านชำนาญเชี่ยวชาญอย่างแท้จริงจนที่สุดก็เป็นประชณ์ผู้ยิ่งใหญ่ของแผ่นดินแม้ไม่มีครรภ์ ประกาศยกย่องท่านก็ยังคงเป็นประชณ์อยู่นั่นเอง แต่คนที่ไม่ได้เป็น

ที่ไม่อาจปฏิเสธได้ในการสืบสานองค์ความรู้สู่การปฏิบัติจนได้เชี่ยวชาญทำให้นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างยอดเยี่ยม มักเกี่ยวโยงไปในวิถีแห่งการสืบสาน รักษาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะนั้นคือแหล่งสำคัญของการดำเนินชีวิตที่เรียกว่า ปัจจัยสี่ จึงถือว่าได้เป็นกำลังสำคัญในการเดินตามในวิถีแห่งแนวพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประเทศไทยมีผู้ดำรงตนที่อยู่ในวิถีแห่งความเป็นผู้ที่ชุมชนยกย่องเชิดชูว่า เป็นประชณ์ ชาวบ้านมากมาย เป็นผู้นำทั้งด้านจิตใจ ทั้งด้านการประกอบอาชีพ การรักษาสืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา วิถีการดำเนินชีวิตอันเกิดจากการเป็นผู้ภาคเปรื่องในด้านใดด้านหนึ่งอย่างแท้จริง ดังที่กล่าวจนถึงการได้รับยกย่องให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย

ครูภูมิปัญญาไทยหรือประชณ์ชาวบ้าน นอกจากจะเป็นกำลังสำคัญในการเป็นผู้นำต้นแบบให้ชุมชนได้ยึดถือเดินตามแล้ว ยังจะเป็นกำลังสำคัญในการอบรมบ่มนิสัยอนุชนคนรุ่นลูกหลานให้ก้าวย่างไปบนทางแห่งความดีงามได้ด้วย เป็นกำลังเสริมในช่วงเวลาอภิภัชารียน เพิ่มกระบวนการเรียนรู้ชีวิตทั้งพื้นฐานการประกอบอาชีพ พื้นฐานการรู้ซึ้งซึ้งความรักความศรัทธาในทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และชีวิตชีวันที่ดีงามความเป็นคนไทย

ด้วย เพราะความเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ/practicedevelopment หรือความชำนาญ เป็นเอตหัคคะอย่างแท้จริงบนรากฐานแห่งคุณธรรมจริยธรรม สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา (สกศ.) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จึงมีโครงการประกวดยกย่องประชณ์ชาวบ้านเป็นครูภูมิปัญญาไทยในหลากหลายด้าน ประกาศยกย่องเป็นด้านๆ เป็นรุ่นๆ ไป ดำเนินการมาจนถึง ๘ รุ่นแล้ว

วันนี้ สกศ.ได้ยกครูภูมิปัญญาไทยเป็นตัวแทนครูภูมิปัญญา ๑๕ ท่านจากทั้งหมดทุกรุ่นราว ๔๐๐ ท่าน ถ่ายทอดการดำเนินวิถีชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์มาตรอบ ได้รับการยกย่อง ด้วยพระ ศกศ. ทรงนักว่าการดำเนินชีวิตในฐานะตัวแทนครูภูมิปัญญาที่นับเป็นคุณูปการแก่ตัวเองครอบครัวที่ใช้เป็นรากฐานอาชีพจนสร้างความเป็นปีกแผ่นของชีวิต ไม่เป็นภาระของสังคม มีคุณภาพชีวิตที่ดีงามบนความสุขอย่างยั่งยืนตามหลักแห่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

เห็นอสิ่งอื่นใด การดำเนินชีวิตด้วยอาชีพที่สืบสานมาจากปู่ย่าตายายพ่อแม่ของครูภูมิปัญญาที่ได้เป็นแนวทางเป็นกระบวนการที่สอดรับกับแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ส่วนหนึ่งคือ โครงการอนุรักษ์สืบสาน พื้นฟู พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มีทั้งป่า แหล่งน้ำ ดูแลรักษาบำรุงดิน ที่เกื้อกูลกับชีวิตผู้คน สรรพสัตว์ สืบสานวัฒนธรรมประเพณี ประวัติศาสตร์

อันได้แก่ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

อาชีพครูภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรมด้านต้นไม้ สมุนไพร พืชผัก สวนป่าพื้นฐานคือ การสร้างป่า ได้แก่ ต้นไม้ มีแหล่งน้ำ มีดินที่ดีงาม ที่สุดแล้ว คำว่าพื้นที่เกษตรกรรม เกษตรผสมผสานที่ล้วนอยู่ในแนวทางพระราชดำริให้คนไทยทุกคนร่วมใจอนุรักษ์พื้นพูรักษาให้คงอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์นั้น จริงๆ คือที่รวมภาวะแห่งการดำรงชีวิต เพาะอยู่ที่นั่นในเวลาเดียวกัน เป็นการสร้างความสมดุลให้กับธรรมชาติ เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นชุมชนและประเทศไทย

แหล่งอาชีพ การดำเนินชีวิตของประชณ์ตัวแทนครูภูมิปัญญาไทยที่ยกมาเป็นตัวอย่าง ๑๕ ท่าน ว่าเป็นการดำเนินชีวิตตามวิถีแห่งการอนุรักษ์สืบสานด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่หัวใจคือ แหล่งผลิตอาหารยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัยที่แห่ประโยชน์ต่อคนไทยด้วยกันเอง แล้วก็ชาวโลกด้วย ก็คือพื้นที่ประกอบอาชีพของท่านที่เรียกว่า ท้องนา สวน ไร่ น้ำเงาะ ลำคัญ

ภูมิปัญญาไทยแต่ละท่านสร้างทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นอาชีพที่แตกต่าง ความแตกต่างนั่นคือ ความเชี่ยวชาญชำนาญหรือเอตหัคคะบางท่านใช้เป็นอาชีพเกษตรเป็นหลัก ใช้แปรรูปเป็นอาชีพรอง บางท่านใช้แปรรูปเป็นหลัก เกษตรกรรมเป็นอาชีพรอง บางท่านใช้ผลิตสมุนไพร บางท่านใช้ประโยชน์จากไม้นานาชนิดมาสร้างสีสันให้พื้นผ้าใหม่ที่ผ่านการถักทอ ด้วยมือของตัวเองอย่างวิจิตรดงาม กระทั้งบางท่านใช้พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติที่ดำรงรักษาไว้เป็นการสร้างถายทอดวรรณกรรม ภาษา ศาสนา แหล่งอาชีพของครูเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติของผู้คนที่สนใจ ของเยาวชนคนรุ่นหลังรุ่นลูกหลาน

ทรัพยากรธรรมชาติที่ครูภูมิปัญญาสร้าง นอกจากได้เป็นหนึ่งในการอนุรักษ์พื้นฟูฯ นำ และดิน ตามแนวพระราชดำริ ปลูกในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ ๙ แล้วยังเป็นการได้ร่วมสนองพระมหากรุณาธิคุณในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างสำคัญ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ที่ สกศ. ได้สนับสนุนพระมหากรุณาริคุณขอพระราชทานนุญาต เป็นกำลังส่วนหนึ่งในการร่วมสืบสานถ่ายทอดขยายผลไปสู่สังคมวงกว้างต่อไปด้วยสำนึกในพระมหากรุณาริคุณ อย่างน้อยที่สุดคือ ผ่านรูปธรรมที่เกิดจากอาชีวครุภูมิปัญญาในการเป็นแหล่งเรียนรู้ของเยาวชนของคนทั่วไป ได้เชื่อมซับถึงประโยชน์อันมหาศาลของความเป็นป่า เป็นน้ำ เป็นดิน จนนำไปสู่ความรักความศรัทธา ทางแห่งร่วมกัน อนุรักษ์พื้นพูนอย่างจริงจังต่อไป

สกศ.ได้ร่วมวิถีชีวิตครุภูมิปัญญาไทย ๑๕ ท่าน เป็นหนังสือเล่ม กะทัดรัด เพื่อมุ่งหวังเป็นต้นแบบที่คนรุ่นหลังจะได้นำไปประยุกต์ใช้ดำเนินชีวิตที่เป้าหมายคือความสุข แล้วก็ด้วยมุ่งเพื่อที่จะเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงตระหนักรถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ สืบสานพระราชปณิธานพระราชบิดาและพระราชมารดาโดยทรงสร้างโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเพื่อเป็นต้นแบบให้คนไทยและเยาวชนได้ตระหนักรถึงคุณค่าความสำคัญของป่า ของน้ำ ของดิน

ครุภูมิปัญญาไทย ถือได้ว่า เป็นกำลังหนึ่งในการสนับสนุน พระราชดำริที่ดำเนินชีวิตจนสามารถพัฒนาให้เกิดคุณภาพที่ดีงาม มีความสุข ด้วยพระราชกรณียกิจทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการรักษาสืบสานทรัพยากรธรรมชาติไว้เป็นมรดกของแผ่นดิน รักษาสืบสานสืบสานน้ำผืนน้ำผืนดิน เป็นตัวอย่างของคนไทยให้ได้สัมผัศุณค่าและประโยชน์พร้อมที่จะผนึกสำนึกรักในการสร้างทรัพยากรธรรมชาติให้มีชีว์ เป็นปีกแผ่นให้ได้เห็นเป็นรูปธรรม มีมุ่งทำลายดังอดีตที่ผ่านมา

คุรุมาศรี วนาโชติ
คณบดีปညญาไทย ด้านอุตสาหกรรม
และหัตถกรรม

ຜົດກທລ ນມຮກດວ ຮນເດົ່າດ້ອງນໍດີລ

ຜົດ ທອກະເຫົ່າງ ພລພລິຕຂອງອຳເກົວແມ່ສະເໝີງຂຶ້ນຂຶ້ນນັກ
ຊາວຊນເພັກະເຫົ່າງຫລາຍຊນເຟ່າ ເຊິ່ງຫາມູ້ຫຳນາມ
ກາຣທອຄັກ

“ເຖິງແຫ່ງພ່ວງຕາ ຜົດທອກະເຫົ່າງ ເສນາະເສີງສາລະວິນ
ການຄືນຮຽມຈາດີ ພຣະຮາຕຸລືຈົມ ກລ້ວຍໄມ້ຫອມເອື່ອງແຮ່”

ຄໍາຂວັງປະຈຳອຳເກົວແມ່ສະເໝີງ ຈັງຫວັດແມ່ອົງສອນ

ຝ້າທອກະເຫົ່າງເປັນຫົ່ງໃນຈຸດເດັ່ນ
ບ່ານບອກລຶ່ງຄວາມສຳຄັນໃນວິສີ່ຈິວິຕຂອງຄົນ
ແມ່ສະເໝີງທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນຫົ່ງເພົ່າຫລາຍຫລາຍ
ເຟ່າ ທຳມາຫາກິນກັນຕາມພື້ນຮາບເຊິງເຂາ
ອັນເປັນງຸມືປະເທດສ່ວນໃຫຍ່ຂອງຈັງຫວັດ
ແມ່ອົງສອນ ອື່ອ ເຖິກເຂາມາກກ່າວພື້ນຮາບ

ຕົວໆເກົວແມ່ສະເໝີງ ອັນເປັນຈຸດສູນຍົກລາງ
ຂອງຄວາມເຈົ້າຢູ່ທີ່ບຣດາຈານເຟ່າສ່ວນຫົ່ງນຳມັດ້ງ
ຄື່ນຮູ້ນພມກລົມກືນກັນຫາວັນຮາບກີ່ຕັ້ງອູ້ໃນ
ພື້ນຮາບເຊິງເຂົ່າເກັນ

ໄປເຢືອນແມ່ສະເໝີງເຫັນຈະຕ້ອງໄປທາງ
ຮຣຍນົດທີ່ເຫັນນັ້ນກະຮມັງ ໄນວ່າຈະເຮັມນັບຫົ່ງທີ່
ຈັງຫວັດແມ່ອົງສອນຫວີອັນບຫົ່ງຈາກຈັງຫວັດ
ເຊິງໃໝ່ ຮ້ອງອົກວິຫຼິ້ນທີ່ນໍ່າຈະພອໄປໄດ້ ອື່ອ
ເຂົລືກື່ອປ່ເຕົວ໌

ແຕ່ໂຄຈະຍອມໃຫ້ໃຊ້ຄື່ອປ່ເຕົວກັນເລຳນະ
ແນ່ນອນຄອນຂອງເຮົາເດີນທາງໄປພບຄຽງ
ມາຮຽມຕາມທີ່ນັດໝາຍໂດຍທາງຮຣຍນົດ ນັບຫົ່ງ
ຈາກຈັງຫວັດເຊິງໃໝ່ ໃຊ້ເວລາເດີນທາງນານພອສມ
ຄວາຮ່າງໆ ກີ່ສາມໜ້ວມແລະ

ແຕ່ໂຍດື...ບ້ານຄຽງຢູ່ແມ່ສະເໝີງ ຈັງຫວັດ
ແມ່ອົງສອນ ໄກລແສນໄກລ ໄປົງບ້ານຄຽງຄົວໜ້າງ
ສະດວກກ່າວທີ່ອື່ນໆ ອື່ອໄໝ່ຫຼາກທາງເຍອະຈານເສີຍເລາ

ວັນເດີນທາງຈາກເຊິງໃໝ່ ເຊົ້າໄປົງບ້ານຄຽງ
ໄດ້ເຈົ້າເຈອ້າຫຼັກ ແນະນຳຕົວກີ່ເກີນເທິງເລັກນ້ອຍ
ຈຶ່ງຂອນນູ່າຕຄຽງໄປຫາໜ້າວເທິງໜະກ່ອນແລ້ວກີ່ໄດ້
ກໍາຍົດເຕີ່ມື້ມີມື້ອົມແມ່ສະເໝີງ ທີ່ອູ້ມີມ່ຫ່າງ
ບ້ານຄຽງມາຮຽມ ໂນ່ມີຕ້ອງໄປໄກລໃຫ້ເສີຍເລາ

ครุமารศรี วนาโชติ ครุภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านผ้าทอ เป็นผ้าทอเอกลักษณ์มีเอกลักษณ์เด่น คือ ลายผ้าที่นำสู่การขยายออกจากชุมชน ด้วยมีครุมารศรีเป็นแกนนำก่อให้เกิดรายได้เสริมเข้าสู่ชุมชน

พุดถึงผ้าทอจะเรียกว่า ผลผลิตของอำเภอแม่สะเรียงขึ้นชื่อนัก มีผ้าขาวโโซชาวชนเผ่า กะเหรี่ยงหล่ายชนเผ่าเชี่ยวชาญชำนาญการทอถัก วันนี้มีท่านหนึ่งที่ได้รับการเขิดชูยกย่องเป็นถึงครุภูมิปัญญาไทย ด้านถักหอผ้ากะหรี่ยงแล้ว ยังเป็นกำลังสำคัญในการผลักดันให้เกิดการสร้างผลผลิตผ้าทอที่มีคุณภาพ มาตรฐานก่อให้เกิดงานเพิ่มรายได้ให้กับชนเผ่าในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง

อย่างที่พูดมา ผ้าทอจะเรียกว่า คือ ผ้าฝ้าย ที่เป็นผลผลิตมาจากต้นฝ้ายที่คุ้นเคยกันเป็นส่วนใหญ่ก็คือชาวกะเหรี่ยงหล่ายชนเผ่าที่มีรูปแบบสีสันต่างกันไป ชุดผู้หญิงแบบหนึ่ง ชุดผู้ชายก็แบบหนึ่ง

“
ผ้าทอจะเรียกว่าคือ ผ้าฝ้าย ที่เป็นผลผลิตมาจากต้นฝ้ายที่คุ้นเคยกันเป็นส่วนใหญ่ก็คือชาวกะเหรี่ยงหล่ายชนเผ่าที่มีรูปแบบสีสันต่างกันไป ชุดผู้หญิงก็แบบหนึ่ง ชุดผู้ชายก็แบบหนึ่ง”

พัฒนาการที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาไทยแล้วก่อให้เกิดการพัฒนาเพื่อยืดเป็นอาชีพหลักและหรืออาชีพเสริมได้ สร้างชุมชนให้ยั่งยืนเป็นอาชีพด้วยการทอถักได้ เป็นผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าบูต็อก ผ้าปูที่นอน และประดับเป็นผลิตภัณฑ์ใช้สอย เช่น ผ้ารองแก้ว พวงกุญแจ กระถังกระเปา หลากหลายรูปแบบต่างๆ

ผ้าทอจะเรียกว่าทุกผืน ทุกชิ้น ที่ล้วนลายสวยงามตามล้วนย้อมด้วยสีธรรมชาติทั้งสิ้น

ครุมารศรี วนาโชติ คือ คนที่กำลังจะอ่อนตัวและกำลังจะเปลี่ยนไปพูดคุยกับท่านที่อำเภอแม่สะเรียง นี่แหล่ะ เพราะท่านคือครุภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการประกาศยกย่องโดยสำนักงานเขตการศึกษา(สกศ.) กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการทอ ด้านลวดลายแต่ละชนเผ่า รอบรู้เชี่ยวชาญไปจนถึงด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หอผ้า กะเหรี่ยง แล้วยังเชี่ยวชาญการตลาดเป็นพิเศษ

ครุมารศรี เกิดเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๘๗ ที่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อายุตอนนี้ก็ประมาณ ๓๐ ปี เป็นคนเชื้อสายปกาเกอะญอ (สกอ) นอกจากเชี่ยวชาญด้านหอผ้ากะหรี่ยงแล้ว ยังเป็นผู้ที่ร่วบรวมและอนุรักษ์ลวดลายผ้าทอจะเรียกว่าไม่ให้สูญหาย

เป็นผู้ที่ได้คิดค้น ประยุกต์ลวดลายการทอผ้าโดยการนำลวดลายผ้าดั้งเดิมมาผสมผสานและนำผ้าทอมาดัดแปลงเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ให้ตรงตามความต้องการของตลาด เช่น กระเบื้อง เสื้อคลุม เสื้อกั๊ก ที่ใส่จดหมาย กล่องใส่กระดาษทิชชู ผ้าคลุมเตียง ชุดรองจาน เป็นต้น

**แม่สะเรียง เป็นเมืองเล็ก ๆ ย่านบ้านครูแม้มได้อยู่ต่ำลง
ใจกลางความเจริญย่านค้าขาย แต่บ้านครูก็ไม่ห่าง
กลางเมืองสะเรียงนัก**

รวมทั้งยังได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการเย็บมีสีด้วยด้วยเปลือกไม้ ใบไม้ และวิธีป้องกันไม่ให้เสียມตก จนเป็นที่ประจักษ์ และยอมรับอย่างแพร่หลายทั้งในชุมชนจนถึงต่างประเทศแล้ว รวมทั้งได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่นักเรียน นักศึกษา กลุ่มผู้ที่สนใจ ทั้งในและต่างประเทศ ท่องเที่ยว ระดับชาติ และระดับนานาชาติอีกด้วย

ครุมาศรี นำความรู้ด้าน การทอผ้าที่ตนเองศึกษา เรียนรู้ ค้นพบ ฝึกฝนทดลองและปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ จนเขียวชาญ รอบรู้ ผ้าทอทุกชนผ่า แล้วไปเผยแพร่ สอนถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นได้เรียนรู้นำไปปฏิบัติ สามารถใช้เป็นเครื่องมือผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือนและยืดเป็นอาชีพเลี้ยงชีวิตได้จนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์แก่สังคม

“

การทอผ้าที่ตนเองศึกษา เรียนรู้ ค้นพบ ฝึกฝนทดลองและปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ จนเขียวชาญ รอบรู้ ผ้าทอทุกชนผ่า แล้วไปเผยแพร่ สอนถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นได้เรียนรู้นำไปปฏิบัติ สามารถใช้เป็นเครื่องมือผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือนและยืดเป็นอาชีพเลี้ยงชีวิตได้จนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์แก่สังคม”

ไปถึงบ้านครุมาศรี วนาโชติ ที่อำเภอแม่สะเรียง แม้มได้อยู่ต่ำลงใจกลางความเจริญย่านค้าขาย แต่บ้านครูก็ไม่ห่างกลางเมืองสะเรียงนัก แม่สะเรียง เมืองเล็กๆ ย่านบ้านครู เป็นทำเลศูนย์กลางชุมชนที่บ่งบอกว่า เป็นผู้ที่ตั้งถิ่นฐานมากแต่ช่วงการก่อสร้างเมืองแม่สะเรียงที่เดียว

อย่างที่เกริ่นข้างต้น คงจะไปถึงบ้านครูเลยเที่ยงไปเล็กน้อย จากที่นับหนึ่งล้อหมุนจากตัวจั่งหวัดเชียงใหม่โดยรถยนต์ราواฯ เก้าโมงเช้า บ้านครูอยู่ในอาณาบริเวณรั้วที่ล้อมรอบเป็นสัดส่วน มีอาคารที่สร้างด้วยไม้สองสามหลัง ใต้ร่มเงาแมกไม้ร่มคลีม ครอได้เข้าไปเยือนจะสัมผัสได้ถึงความเย็นกายเย็นใจ ท่ามกลางความเงียบสงบประหนึ่งไร่ผู้คน

อีกด้านหนึ่งติดกับบริเวณวัดซึ่ง วัดชัยลาก เพียงเห็นหลังคาарамยิ่งออกรูสีกงสูงเบื้องบนเยื่อเย็นเข้าไปอีก แต่จากการสังเกตรอบนอกบ้านครู บ่งบอกถึงสัญชาตญาณ จิตวิญญาณแห่งศูนย์เรียนรู้ของไร้สักอย่างในความรู้สึกของคนไม่รู้พื้นเพ

“ ลูกหนูงทุกบ้านต้องทำผ้าเป็น ต้องเรียนรู้ เด็กผู้หญิงทุกคนต้อง ทอผ้าได้ ขั้นตอนต้องย้อมก่อนถึงจะ tho ฝ่ายสมัยก่อนมีพื้นที่ ปลูกกันแบบทุกบ้าน แต่ปัจจุบันซื้อมาจากแม่ส่องสอน พอโตขึ้น มา เรายield การทอผ้าเป็นหลักแล้วก็ต้องเรียนรู้ เราต้องทำได้หมด ”

เรียกหาเจ้าของบ้าน “ครูครบ” บ้านครูมารว ครีใช้มี้คัรบ” อุปชั่วครุ หญิงร่างผอมบางสูงวัย กีเดินอกมาด้วยรอยยิ่มอย่างมิตรไมตรี ไม่มีอาการตระหนกหรือกังวลสำหรับคนแปลกหน้า เพราะครูต้อนรับทุกคนที่ไปเยือนที่ส่วนใหญ่ แล้วมาด้วยจุดประสงค์ดีงามทั้งสิ้น ที่สำคัญ คณะที่ไปพบครูราเน็คประisanครุทุกรายละเอียด ก่อนไปบินขออยู่หน้ารั้วบ้าน เรียก Khanครูไม่กี่นาทีก็โกรเจ้งครู ถามทางไปยังบ้านครูอยู่แล้ว

ครูเชิญเข้าบ้านที่ ครูใช้เป็นทั้งที่พักอาศัยและ เป็นอพาร์ทเม้นต์ด้วย แต่สักครู่ครูบอกไปอีกหลังตึกกว่า เป็นที่เชื้อผ้าทอหลากหลายนิด คุยกันไปได้บรรยายสาร แน่นอนที่สุด ต้อง ขอให้ครูเล่าประวัติย่อๆ

“พ่อชื่อนายดวง พร แม่ชื่อนางบัวลอย วนะ โชค แต่งงานกับ นายยง ยุทธ พวงทอง มีบุตรชาย ๓ คน เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เป็นคนเริ่มนกอตั้งกลุ่มทอผ้า สตรีแบบติสต์ ภาคแม่สะเรียง ในปี ๒๕๑๓ โดยเป็นกลุ่มที่รับฝากขายลินค้าจากชาวบ้านทุกหมู่บ้าน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้าน นับถือ ศาสนาคริสต์มาตั้งแต่กำเนิด ” ครูให้ประวัติอย่างคร่าวๆ

ครุมาศต์ ที่ขอเรียกตัว เองว่า “ป้า” กล่าวว่า ทำชุดได้หลายผ่า นำมาตั้งแต่เด็ก ย่า้ายทำมาเก็บเห็น แม่ทำกีเห็นและช่วยบ้าง แม่สอนด้วย ลูกหนูงทุกบ้านต้องทำผ้าเป็น ต้องเรียนรู้ เด็กผู้หญิงทุกคน ต้องทอผ้าได้ ขั้นตอนต้องย้อม ก่อนถึงจะ tho ฝ่ายสมัยก่อนมีพื้นที่ปลูกกันแบบทุกบ้าน แต่ปัจจุบันซื้อมาจากแม่ส่องสอน พอโตขึ้นมา เรายield การทอผ้าเป็นหลักแล้วก็ต้องเรียนรู้ เราต้องทำได้หมด ยิ่งตอนเริ่มที่มีแนวคิดว่าต้องคงอยู่และคง บอกคนอื่นกีต้องรู้ทุกอย่างแล้ว เพราะเราต้องเป็นวิทยากรด้วย

“ป้าเกิดที่นี่ นี่คือบ้านเกิดคุณพ่อ พ่อรับจ้างทำป้าไม้ส้มยี่ฝรั่งมาทำป้าไม้ในประเทศไทย พ่อมาจากสาละวิน พม่า คุณแม่เป็นชาวไทยอยู่ด้วย เป็นคนผ่ากะเหรี่ยงแต่ลัญชาติไทย พ่อมาทำป้าไม้และขึ้นไปเที่ยวบันดอย ตอนคุณพ่อตาย ป้าอายุแค่ ๓ - ๔ เดือน แม่มีลูก ๒ คน แม่ไม่มีอาชีพอะไร ทอผ้าก็อยู่ที่บริเวณนี้ โตขึ้นมาก็เรียนแคล็บประมาณ ๔ เท่านั้น แม่สอนการทอผ้าตั้งแต่ช่วงประถม ยังไม่รู้ภาษาไทยก็หอยกลัวไปบอกก่อน ทำไปเรื่อยๆ ชั้นประถม ๓ ทอผ้าໄลได้แล้ว กะเหรี่ยงถ้าทอผ้าไม่ได้ เข้าไม่แต่งงานด้วย ล้มยักษ์เป็นยังเงี้ ”

“ แม่สอนการทอผ้าตั้งแต่ช่วง ประถม ยังไม่รู้ภาษาไทย ก็หอยกลัวไปบอกก่อน ทำไปเรื่อยๆ ชั้นประถม ๓ ทอผ้าໄลได้แล้ว กะเหรี่ยงถ้าทอผ้าไม่ได้ เข้าไม่แต่งงานด้วย ล้มยักษ์เป็นยังเงี้ ”

ครูพุดให้ฟังต่อไปว่า จนมีผู้ร่วมมิชชันนารีมาทำงานในประเทศไทย ก็เลยได้ทำงานกับฝรั่ง มาตลอดงานแต่งงาน

แต่งงานเสร็จแล้วแค่ไม่ กี่ปี สามีก็ตาย สามีเป็น ข้าราชการครู ตอนนั้น ครูบอกอายุ ๒๖ ก็กลับ มาอยู่บ้านก็คิดว่าจะกลับ มาทำผ้าดีกว่า มาตั้งแต่ ปี ๒๕๓๓ มีมิชชันนารี เห็นทอผ้าอยู่ข้างทาง เจ้า หน้าที่ข้าราชการเขาเก็บมา เตือนเหมือนกัน มิชชัน นารีเล่ายานว่า อย่างจะ ตั้งกลุ่มใหม่ ก็เลยตั้งกลุ่ม ให้ ไม่กี่ปีแรกได้ Order

จากเมืองนอกจากบรรดาภารามมิชชันนารี เรา คิดว่า เราไม่ทำแบบธุรกิจแต่เราทำแบบพันธกิจ หลักคือทอใช่เอง แต่ว่ามีตัวจริงภูริษายใจไทย ทหารกรรมแผนที่เห็น เขาเก็บเส้นซื้อ เรียนเก่ง แต่ไม่มีตังค์ ตอนแรกฝรั่งให้ทุน แล้วตอนหลัง ดีนرنเอาร่อง รู้ภาษาภากเพี้ยน ภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษนิดหน่อย

“ก่อนที่จะจ้าง ป้าให้เป็นวิทยากร องค์การยูนิเซฟ ป้าต้องเรียนของ กะหรี่ยงโป ของ ละว้า ต้องเรียนให้ได้ ลาย รูปแบบ ของป้า

ส่วนใหญ่จะเป็นลีด้า เรพยายามทำความให้ ตลาดต้องการ ดัดแปลงไปเรื่อยๆ ทั้งกระ เป้า ใส่ Notebook กระเบ้าคาดเอว เมื่อก่อนนี้ หมู่บ้านดอยคำบลูกผ้าย้อย เราซื้อเข้าบลูกตาม ทุ่งนาตามไร่ไม่ใช่เป็นผืนใหญ่ เราไม่มีที่ดินบลูก แม่ละเรียง มันไม่มีที่ ที่มันควบมันไม่มีที่บลูก ผ้าย้อย”

เคยเดินจากแม่สะเรียงไปเชียงใหม่ ๖ วัน ตอนนั้นอายุประมาณ ๑๗ กว่า ต้องไปเป็นคณะ กลุ่มนิชชันนารีเข้าไม่รู้เรื่องลายหัตถ ผ่านก็ต้องผ่านมัน เคยได้ไปเป็นวิทยากรสอนผ้า ประทศเนปาล

วันนี้ อายุครู ๗๓ แล้ว แต่สังเกตจากการเดิน คล่องแคล่ว การพูดคุยน้ำเสียงหนักแน่นและไม่มีสีสุกดุ ความจำ เห็นที่จะยังแม่นเป็น ยังกะอายุ ๔๐ กว่า ครูเล่าต่อเนื่องเหมือนหุ่น ยนต์ยังไม่หมด alan ว่า

ตอนที่เราตั้งกลุ่ม ปี ๑๓ เคยเดินจาก แม่สะเรียงไปเชียงใหม่ ๖ วัน ตอนนั้นอายุ ประมาณ ๑๒ คือต้องไปเป็นคณะ กลุ่มนิชชัน นารีเข้าไม่รู้เรื่องลายหัตถ แต่เขานอกกว่าผ่าน โครงการต้องผ่านมัน ต้องไปสอนที่อื่นก็ต้องอาช่อง เขามา ไปโซ่ของพวคนี้ ต้องบอกให้ได้ของเข้า เราไม่ได้ผลิตแต่มาฝากขาย ของใครของมัน ผ่าน สะกอ สะกอ กับโป

ครูเล่ามาถึงตรงนี้ หยุดยิ้มนิดหนึ่งด้วย ความภูมิใจ บอกว่ามีโอกาสได้ไปเป็นวิทยากร ที่ประเทศเนปาล ปีแรก รามร้านอยู่ที่เชียงใหม่ ฝรั่งซื้อของเราง่ายประเทศ แต่ทางบริษัทที่ เนปาลเข้าติดต่อมากทางจังหวัด ว่าเอกสารหรี่ยง คนหนึ่ง มังคนหนึ่ง

“ไปสอนประมาณ ๑ เดือน บ้านเขามีนา แต่ไม่มีข้าว เขาเก็บขนมปัง มันบด เนื้อบด อาสา ทำขนม รับทำอาหาร ฝรั่ง ๓ คนที่มาเรียนสาม เขาว่า จากบ้านเรามากกว่า ๖ วัน มาเรียนในกรุงมานาสุ สอน ๑๕ คนต่อครุฑนึ่ง คน และก็พูดภาษาเขากันไม่ค่อยได้ มีภารยา ท่านทูตมาช่วยแค่ ๒ วัน

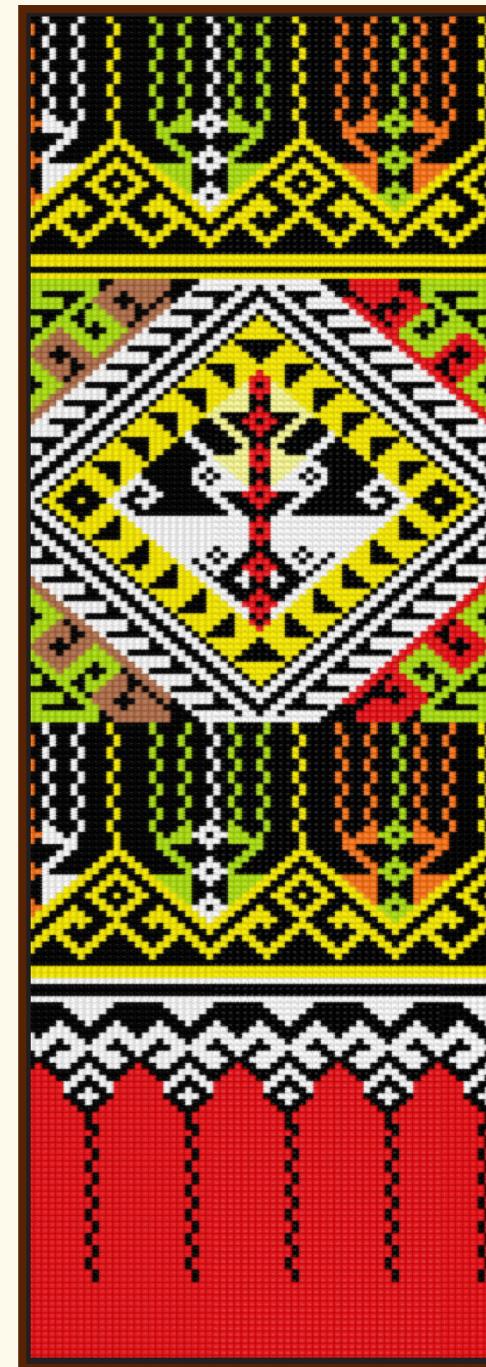
ส่วนใหญ่คุยกันไม่รู้เรื่อง เขาทอได้แต่ไม่เหมือนเรา ทอธรรมด้าได้ เขาทอผ้าเป็นแต่แบบธรรมด้า ปักกิ้ลเย็บต้องไปสอน ปักสอนให้เขาทำไม่บายแบบใหม่ ๆ จากรถไฟลัตัว เช่น บ้านต้นไม้สอนลายในไม้บาย เลือผ้าของเรารีเอ่าไปจากไทย ตอนกลับให้เลือผ้าลูกศิษย์ไปหมัดกีฬาสารเข้า

“

ลายจาก คือ เราดูข้างบน แต่ เราต้องใช้ข้างล่างมันยากมาก พากเนปาลผู้หญิงบอกไม่ไหว ทำไมให้มันเห็นข้างล่างได้แต่ของเรามันเสียบข้างนอกค่อย ๆ ทิเบต เราไม่ใช่แบบนั้น เราต้องจากข้างนอกแต่เห็นข้างใน”

ป้าไปติผ้าบ้าติคเขาว่า มันขาดไปเส้นหนึ่ง อันนี้จะให้เหมือนใจป้า มันยังไม่เหมือน เดียวจะให้คุ้นคุ้นเตียงเปะเลย เรารับผิดชอบของเราก็รับผิดชอบของเข้า วิธีเลี้ยงด้วยเอาแบบของกะหรี่ยง ป้าจะต้องวางแผนก่อนจะไปตามผู้ชายว่าทำได้ไหม เอาของขึ้นเครื่องบินไปไม่ได้ เอาแบบเครื่องห่อจากที่นี่ไป เขาต้องการที่เลี้ยงด้วยของกะหรี่ยง เพราะไม่สักปรก

ลายจาก คือ เราดูข้างบน แต่ เราต้องใช้ข้างล่างมันยากมาก พากเนปาลผู้หญิงบอกไม่ไหว ทำไมให้มันเห็นข้างล่างได้ แต่ของเรามันเสียบข้างนอกค่อย ๆ ทิเบต เราไม่ใช่แบบนั้น เราต้องจากข้างนอกแต่เห็นข้างใน”

ครูบอกเท่าที่สังเกต ไม่เคยเห็นลายจากมาขายที่บ้านเรา เราไปสอนแค่สาวออาทิตย์ เข้าพาราเที่ยว ออาทิตย์ ที่เนปาลมีโรงงานใหญ่ผู้สอนผ้าเย้อมฝ่าย เขาให้เราไปสอนแค่ลายจาก เขาถึงกับลายที่ทำไป เข้าย้อมเครื่องแต่เขาว่าเป็นธรรมชาติ เข้าทำแบบโรงงานอุตสาหกรรมไปแล้ว โรงงานที่บอกย้อมสีธรรมชาติไม่น่าใช่ เขายังใช้สีเคมีด้วยแน่นอน

ครูลูกเดินไปหยอดผ้ามาซื้อให้ดูย้ำว่า ผ้าเย้อมเป็นทุกสี เมื่อก่อนย้อมได้แค่ ๒ สีจากดอกไม้ในป่า มีต้นยอป่าแล้วต้องไปขุดเอา根ต้นใหญ่ๆ มันจะออกเป็นสีเหลืองทองและต้นคราม ยอดปานี ๒ ชนิด แบบนี้คือพ่อแม่เราสอนมา ไม่ใช่ทางโรงงานสอน แต่เราต้องเว้นตอนที่เราส่งออก เราจะไม่ย้อมไม่สัก เพราะมันระคายเคือง เราจะใช้ต้นปุยแทน เนื่องจากสีธรรมชาติ เป็นไปไม่ได้ต้องใช้สีอื่นมาผสม ตอนนี้เขาใช้สีเคมีหมด แล้วอันนี้ซื้อมากาเยอร์มัน สีม่วงใช้ลูกหว้า

“

เวลาไปสอนทอผ้า ย้อมผ้าที่ไหน ก็จะย้ำปลูกต้นไม้
ปลูกป่า ใช้ต้นไม้ก็ไปให้เข้าปลูกต้นไม้ชัดเจย ไป
อบรมทั่วประเทศไทยก็พูดตลอด เรายกสอนเหมือนกัน
ให้รู้จักภัยธรรมชาติ ”

ตอนนี้ป้าไม่ทำแล้ว ป้าสอนอย่างเดียว
แต่ทุกครั้งป้าบอกเขาว่า ถ้าใช้ธรรมชาติแล้ว
ต้องปลูกป่า ป้ารู้จักประโยชน์ของป้าไม้ ถ้า
ไม่มีป้าก็อยู่ไม่ได้ พุดถึงป่า ป้าคิดถึงโครงการ
อนุรักษ์พันธุกรรมพืชของสมเด็จพระเทพรัตน
ราชสุดาลยบรมราชกุมารี ยังไม่มีโอกาสไป
ดูของจริงของพระองค์ท่าน มีองค์กรส่งเนื้อหา
มาให้อ่านบ่อย ได้รู้ถึงพระราชหฤทัยที่ทรงรักป่า รัก
ต้นไม้ รักน้ำที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ

เคยอ่านพระราชดำรัส ทรงแนะนำให้
โรงเรียนทำสวนพฤกษาศตร์ ไม่ต้องบังคับให้
เด็กปลูก แต่หัวใจให้เด็กมีความรู้ความผูกพัน
กับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น วดาใบไม้ ต้นไม้
คาดลัตต์ เป็นต้น และยังจำได้ว่า มีพระราช
ดำรัสไว้ประมาณว่า ป้าไม้ต้นไม้ ก่อให้เกิดการ
สร้างอาชีพได้ เวลาไปสอนทอผ้า ย้อมผ้าที่ไหน
ก็จะย้ำปลูกต้นไม้ปลูกป่า ใช้ต้นไม้ก็ไปให้เขา
ปลูกต้นไม้ชัดเจย ไปอบรมทั่วประเทศไทย
ก็พูดตลอด เรายกสอนเหมือนกัน ให้รู้จักภัย
ธรรมชาติ

อย่างแม่บ้านทอผ้า คนเรามันจน ถ้าผ้า
รับจ้างได้แค่นี้ เรายกอัญมณี
ให้ปลูกต้นไม้ ที่เราจะใช้ย้อมผ้าให้ปลูกเข้าไป
เยอะๆ อย่าปลูกแต่ข้าวกับถั่ว เมื่อปลูกอาหาร
ก็ต้องปลูกไม้ของที่เราจะใช้ด้วย เขาเก็บฟาง คน
กะหรี่ยงเข้าฟัง เรารักป่าอยู่แล้ว เราอยู่กับป่า
อยู่แล้ว” ครุยิกตัวอย่าง

อย่างไปเรียนรู้การทอผ้าของชาติต่างๆ
แต่ไม่ได้ไป เพราะไม่มีองค์กรไหนให้งบไป ได้
แค่ไปช่วยผลงาน วันนี้ยังมีอเดอร์จากมิชชัน
นารีทั่วประเทศ

ครุบอกอีกว่า กับบุกคนที่ทอผ้าให้ปลูก
ผักปลูกต้นไม้ ประหයดหน่อยไม่ว่า ทางเจ้า
หน้าที่ให้ ๓๐๐ ให้ ๓,๐๐๐ ไม่ใช่อย่างนี้เด็ดขาด
แล้ว คุณไม่ยอมทำงาน ไม่ยอมทอผ้า เขาบอก
พอกินแล้ว นิสัยเสียไปหมด ไม่ชอบเลยแบบนี้
เออเจ็นนั้นเน้อไว้ใช้ ทอผ้าเก็บไว้ซึ่ เวลาเจ็บ
ไข้ได้ป่วยก็ไม่เสีย มีผักมีต้นไม้ให้ความร่มรื่นชื่น
ใจให้ความร่มเย็น อากาศดีด้วย

ครุษารศรีกล่าวด้วยว่า มีนักศึกษามาเรียน
รู้เรื่อง อาจารย์เข้าพามาเรียนเป็นกลุ่มคณะ มา
ทำรายงานวิทยานิพนธ์ ตนเองก็มีความรู้แค่นี้ ก็
ไม่รู้ว่าทำไม่เข้าถึงยกย่อง ตั้งแต่สามีตาย ก็จับ
งานนี้ ไปเป็นวิทยากรโรงเรียนหลายโรงเรียน
ก็คงจะมีคนที่รับบ้างไม่รับบ้าง และก็มีคนที่

สนใจบ้าง ก็ไม่เป็นไร สอนเป็นอาชีพให้เข้าด้วย
กับอาจารย์ว่า ตั้งแต่สามีตายก็ทอผ้าขาย
กลางวันทำงานกับผู้ร่วม กลางคืนก้มมาหอฟ้า

“ป้าอย่างไปเรียนรู้การทอผ้าของชาติ
ต่างๆ แต่ไม่ได้ไป เพราะไม่มีองค์กรไหนให้งบ
ไป ก็ไปช่วยผลงานแล้วแลกเปลี่ยนกันตลอด ไป
อบรมด้วยกันตลอด อบรมการตลาด วิสาหกิจ
ชุมชน

เมื่อไม่นานมานี้ ภูมิปัญญาด้าน
อุตสาหกรรม เป็นศูนย์รวมของผ้าทอของชาว
บ้าน ตอนก่อนปลูกกระตือรบออกกันเพื่อนๆ ฯ
ครรภ์ผ้าอ่อนรักษ์มาขาย ก็มีคนมาลั่นแล้วก็
แจกจ่ายให้เพื่อนทำ ปกติเรามีอเดอร์จากมิช
ชันนารีทั่วประเทศ”

“

ป้าจุบันนี้ทำด้วยใจรัก เรายังต้องช่วยกันเอา
ของมาร่วมกัน หาตลาดแล้วก็ขาย ขายแล้ว
มาให้เจ้าของ คือ เราสัญญา กันว่าจะทำอะไรต้อง
ตกลอยู่กับผู้ผลิตให้มากที่สุดที่จะให้ได้ ทอผ้า
ไม่มีคำว่า ราย มีแต่พ่ออยู่พอกิน ”

แต่ตอนนี้ไม่มีแล้ว เพราะเขามาได้
เข้ามาประเทศไทย ส่วนด้านจักสานต้อง^{ให้ผู้ชายทำ} เพราะเขาก็ต้องผูกหูงูห้ามทำ
จักสานพากนี้เป็นงานผู้ชาย ตอนนี้มีเสื้อ^{ประจำชนเผ่ากะเหรี่ยง} สะกอ โป ละว่า^{ไทยใหญ่ พื้นเมือง หมู่บ้านคับพวง เขาก็}
ผ้าขาวมา เป็นผ้าขาวมาดี โดยน้ำไม่แข็ง

ครุฑารศรีบอกด้วยว่า ลายผ้าใน
ปัจจุบันไม่ได้มีเปลี่ยนแปลงยังคงรักษา^{แบบตั้งเดิม}

รายได้เฉลี่ยตกต่อเดือนไม่ถึง^{แสน}
แต่ต้องทำแบบนี้แบบพันธุ์กิจ ไม่ใช่เรียนบัญชี สมัย^{ก่อนแม่บ้านเราไม่ได้เรียนหนังสือแต่เรามาได้ลงทุน ไม่มี}
อะไรเลย รายได้จะไม่มีอะไร

ที่นี่ก็คือ ณ ป้าจุบันนี้ทำด้วยใจรัก เรายังต้องช่วย
กันเอาของมาร่วมกัน หาตลาดแล้วก็ขาย ขายแล้วมา
ให้เจ้าของ คือ เราสัญญา กันว่าจะต้องตกลอยู่กับผู้^{ผลิตให้มากที่สุดที่จะให้ได้ ทอผ้า ไม่มีคำว่า ราย มีแต่}
พ่ออยู่พอกิน แต่เรายังคงฝากราย ร้อยละ ๓ บาท
คือ เงินที่เก็บมาให้เด็กในกลุ่มเป็นค่าเดินทางไปอบรม

ที่สุดแห่งชีวิต ครั้งหนึ่ง สมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๘ เสด็จฯ มาดึงที่
ป้าอยู่ ประทับบนมาก ตรัสว่า สวาย สวายมาก
ทรงเหมาทั้งหมดเลย

“ครั้งหนึ่ง สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่
๘ เสด็จฯ ศิลปาชีพแม่ของสอน เจ้าหน้าที่ก็มาເອົາຜ້າທີ່ນີ້ປະຕິ
ເສດື້ຈາມາລຶງທີ່ປ້າອູ່ نانมาก ตรัสว่า สวาย สวายมาก ທ່ານໝາລື
ຮຽນชาຕີ ທ່ານແມາທັງໝົດແລຍ”

“ປ້າເຂົ້າຜໍາລົມເດືອນຈະພຣະນາງເຈົ້າພຣະບຣມຣາຊືນິນາຄ ປະຈຳທຸກປີ
ຄ້າເອົາຜ້າໄປ ໄດ້ຮາງວັລຖຸກປີ ໄດ້ງບໍ່ເຂົ້າມາຕັ້ງຄູນຍົດຄືລປາຊີພທີ່ ๒ ປີ ແລ້ວ
ກີ່ຍ້າໄປທີ່ນັ້ນ ບໍາກີ່ໄປຫ່ວຍອີກ ๓ ປີ ສມເດືອນຈະພຣະນາງເຈົ້າທຣັສລວ່າ
“ໃຫ້ຮັກປ້າ ຄ້າມີປໍາກີ່ມີນ້ຳ ມີມີເອົາໄວ້ຍົມຜ້າ” ແລ້ວພຣະອົງຄໍທ່ານກີ່ຕຣລ
ຄາມວ່າ ມາກີ່ໂນ້ງ ບໍາກີ່ກົບຖຸລບອກມາຕີ ๕ “ຄຽມາຮີ ເລັດວ່າຄວາມ
ດື່ນເຕັ້ນແລະສຸດປລືນີ້ໃນພຣະມາກຮຸນາຮີຄຸນໆ ຜົນນີ້ມີເຄຍລື່ມວັນນັ້ນ

ແລ້ວບອກອີກວ່າ จะເລືອກທີ່ເຂົ້າທຳດີຈິງດ້ວຍ
ໄຈນີ້ກີ່ຄົນ ເລືອກຜົນງາມວາງຂາຍ ເພຣະສ່ວນ
ໃໝ່ທີ່ກຳໄໝໄລຂອ່ໄຫ້ໄດ້ຂາຍເວົວໆ ໝູ່ບ້ານລະໄໝ
ກີ່ຄົນ ບ້ານເຮົາກີ່ທຳ ເຮົາກີ່ມາທຳລ່ອງທຳຫ່ວ່ມື່ນີ້
ທີ່ເດືອນທີ່ທຳ Packageing ອຍ່າງຝ້າຄລຸມເຕີຍ ບ້ານ
ຫນອງຝ້າຫນາມທຳ ອູ່ຢ່າງເນື້ອນື່ແລະໄປເນື້ອໄກລ
ແຄ່ ៦ - ៧ ຄື່ງ ៥ ກມ.

ຕອນນີ້ຄຽງຈະໄປໄກລ ຈີ່ໄມ້ໄດ້ ເປັນຄຸນີແພ້ ແຕ່
ຄ້າມອນຮມຕ້ອງເປັນອອງຄ່ຽງມືມາຍ່າງ່ຕ່ອນເນື່ອງ
ອ່າງ ເຊັ່ນ NGO ເອາຫວັນມາອນຮມ
ຫີ່ອຄຽງຈາກມາວິທາລີ່ ອົງຄ່ຽກທາງຄາສນາ

“

รักที่สุดคือ ในหลวง ห่วงที่สุด คือ สมเด็จพระเทพฯ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริ ของพระองค์ท่านมาใช้ คือ ความพอเพียง แบ่งปันกัน มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน มีอะไรก็คุยกัน จะได้ไม่เข้าใจกันผิด รักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ”

ตามครูว่า ถ้ามีคนที่อยากรียนไม่มีตั้งค์ ครูบอกถ้าไม่มีเงียจเรียน ถ้ามีเวลา ก็มาเรียนได้ ใช้เวลา ๑๕ วัน ก็สามารถถอดรหัสได้แล้ว แต่เครื่องมือก็เตรียมมาเอง ที่นี่เป็นแหล่งขาย ไม่ใช่แหล่งสอน อันนี้ก็แปรรูปผ้า ก็มีแพนกดัดแปลง ที่นี่เขาทำอยู่ที่บ้านเขา แต่ก็มาอบรม ที่นี่ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ ส่วน กศน. ฝ่ายจัดงาน เขาไม่บพชา บ้านมาตรฐาน มาอบรม

คนที่จะมาฝึกษาตรงนี้ ต้องย้อมเก็บย้อมให้ถูก อย่างลายกะหรี่ยงโป๊กีดัดแปลงจากเจ้าลายซึ่งผ้าถุงมาเป็นผ้าคลุมไหล่ สมัยก่อนจะทำเป็นชุดผ้าคลุมเตียง ตอนนี้ทำไม่ไหว เวลาซักต้องใช้เครื่องซัก ผ้าถุงจะเหมือนกับผ้าถุงที่บ้าน ผ้าถุงจะเหมือนจะทอ ๓ ครั้งมาต่อกัน มันทำให้ข้ามาก ต่อเป็นทางขวางเป็นท่อน ๆ ไป

เมื่อสามความรู้สึก ครุฯ วนาฯ เปิดความรู้สึกที่มีต่อในหลวง รัชกาลที่ ๙ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

“รักที่สุดคือ ในหลวง ห่วงที่สุด คือ สมเด็จพระเทพฯ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริของพระองค์ท่านมาใช้ คือ ความพอเพียง แบ่งปันกัน มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน มีอะไรก็คุยกัน จะได้ไม่เข้าใจกันผิด รักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

“

ภูมิใจและดีใจที่สุดที่มีองค์พระมหาภัตtriy ป้ารักทุกพระองค์และทุกสมัย ถึงป้าจะไม่ได้เห็น ป้าภูมิใจและดีใจที่สมเด็จพระเทพฯ ท่านทรงทำทุกอย่างตามรอยพระบาทของในหลวง รัชกาลที่ ๙ สมเด็จพระเทพฯ พระองค์ท่านบอกกับป้าว่า ดีที่สุด ดีทุกอย่าง ชนเผ่าเราต้องอยู่กับดันไม่ น้ำ ดินในป้า หาของกินจากป้า เราจะไม่ได้ซื้อกินกันเท่าไหร่ถึงเราจะมีอาชีพ

“

บางคนเป็นข้าราชการเขาก็ยังไปหาอาหารในป่า ก็ต้องดูแลรักษาป่า รักป่าเข้าใจป่า ในหลวง รัชกาลที่ ๑๐ พระองค์ท่านทรงเดินตามรอยพระบาทขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ปารักษ์ที่สุด เลยทุกพระองค์ ”

อย่างไรก็ตาม บางคนเป็นข้าราชการเขาก็ยังไปหาอาหารในป่า ก็ต้องดูแลรักษาป่า รักป่าเข้าใจป่า ในหลวง รัชกาลที่ ๑๐ พระองค์ท่านทรงเดินตามรอยพระบาทขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ปารักษ์ที่สุด เลยทุกพระองค์ ป้าเคยได้รับพระราชทานผ้าห่มพระราชทาน ป้าดีใจและภูมิใจมากที่สุดเด็จพระเจ้าอยู่หัว ร. ๑๐ เดินตามรอยพระบาทของ ร.๙ ถึงป่าจะอยู่ไกล แต่ป้าก็รักมาก ”

ตอนนี้ ครูมารตรพาเดินดูผ้าชนิดต่างๆของแต่ละชนเผ่า ผ้าเก่า ชุดชนเผ่าโบราณที่ซั้นบนของอาคารอธิบายพอให้รู้ว่ามี และให้รู้ว่าเป็นชุดชนเผ่าใด แล้วบอกว่ามีคนสืบสานการทอผ้า ต่อ คือ คนอายุ ๔๐ - ๕๐ ปีมีคนทำเยอะ เขาจะทำดีหรือไม่ อันนั้นต้องวัดกัน

แต่ร้านนี้ ลูกสะไภ้จะสืบสานต่อ ส่วนลูกแท้ ๆ เป็นผู้ชายหมด เขาเป็นครู มีด้วยกัน ๓ คน อยู่เชียงใหม่หนึ่ง คน อยู่ที่นี่เป็นที่ปรึกษา อบจ.จังหวัดแม่ฮ่องสอน คนที่สอง เป็น ผอ.โรงเรียน คนที่ ๓ เป็นรองหัวหน้าเขตศึกษาจังหวัด เชียงใหม่ ส่วนหวานเรียนแพทย์ เรียนเภสัช และเป็นครูไปแล้ว ๑ คน อยู่ที่กานจนบุรี

ส่วนคนละแวกบ้าน เขาเก็บสิ่งดี รักกัน เรายักกัน ช่วยเหลือกัน มีที่ขายฝากขาย ที่นี่จะมีแผนกย้อมฝ้ายขาย รับจ้างเย็บ มีแผนก Package สินค้าต้องมีหลากหลายมี ทุกอย่าง ที่ขายฝากขายก็มีหลายแบบ เช่น เสื้อประจำเผ่า เป็นต้น

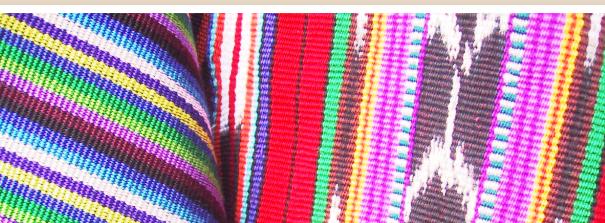
ใครที่ถ้าจะไปเยี่ยมเยียนครูมารตร อาจมา ตั้งต้นจากเชียงใหม่ มีรถประจำทางวิ่งประมาณ ๕ ชั่วโมง

จากกันด้วยรอยยิ้ม กลางลมหนาวที่พัดผ่านขุนเขาดอยสูง ผ่านลงที่ราบ ทำมกลางความมืดที่โอบคลุมกับเรื่องราวความประทับใจ ในยามที่ได้ไปเยือน และ เสียงฟากความขอบคุณของครูมาดึงชาว สภากาดศึกษา

พดคุยกับครูมารตรเพลิน ได้ความรู้ ได้รอยยิ้ม ด้วยเมตตา มิตรไมตรี ยิ่งคุยผลผลิตผ้า ทอที่มีมากมาย หลายหลากระนองแต่ยิ่งเพลิน ใช้เวลาไปพอสมควรที่เดียว เห็นจะทึ้งทายด้วย เกียรติคุณของครูมารตร วนาโชติ ได้รับการคัด เลือกให้เป็นแม่ตีเด่นประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน รางวัลชมเชย การประกวดผ้าทอ ประเภทที่ ๓ “เคหะสิ่งทอ” รางวัลชนะเลิศ ประเภทผ้าฝ้าย ทอมือ ในงานประกวดผลงานศูนย์ศิลปาชีพ จังหวัดแม่ฮ่องสอนในพระบรมราชินูปถัมภ์ใน ปี พ.ศ.๒๕๕๗

ได้รับการคัดเลือกให้เป็นแม่ดีเด่นด้านช่วยเหลือสังคม โรงเรียนแม่สละเรียง บริพัตรศึกษา แม่ดีเด่นประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน แม่ดีเด่นคริสตจักรบ้านโป่ง ผู้นำอาชีวศึกษาหน้าระดับจังหวัด จากกระทรวงมหาดไทย ผู้ทรงภูมิปัญญา จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอแม่สละเรียง และครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม(การทอผ้า) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ครูมารศรี วนาโชติ เป็นกรรมการบริหารศูนย์ศิลปาชีพ จังหวัดแม่ฮ่องสอน (สาขาแม่สละเรียง) เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งศูนย์ศิลปาชีพของจังหวัดขึ้น ซึ่งทำให้กลุ่มสตรีในหมู่บ้านมีรายได้ตลอดปี และยึดการทอผ้าเป็นอาชีพช่วยเหลือครอบครัว

สนใจเรื่องการทอผ้า จึงได้เรียนรู้เรื่องการทอผ้าอย่างจริงจังจากมารดา ซึ่งเป็นผู้ที่มีฝีมือในการทอผ้า จากการที่ได้คลุกคลีและฝึกปฏิบัติตามตั้งแต่เด็กจึงได้สะสมความรู้และประสบการณ์ในการทอผ้าเป็นอย่างดี

นอกจากพัฒนาการทอผ้าที่ได้รับผู้เช่าผู้แก่ในหมู่บ้านแล้ว ครูมารศรียังได้พัฒนาความรู้มาโดยตลอด โดยเข้าอบรมเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมจากหน่วยงานต่างๆ เช่น การข้อมูลธรรมชาติ การออกแบบลดลายผ้า การใช้สี การวางแผนการพืช เทคนิคการพอก และการจัดทำ

จากการที่พยายามรวบรวมและอนุรักษ์ลดลายผ้ากระหรี่ยังไม่ให้สูญหาย ครูมารศรีได้คิดค้น ประยุกต์ ทดลอง จนได้อย่างความรู้ในการนำลดลายผ้าดังเดิมของกระหรี่ยงมาทอเป็นรูปแบบใหม่ตามความต้องการของท้องตลาด

ไม่ว่าจะเป็นผ้าคลุมเตียง ผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมที่วี ผ้าคลุมโทรศัพท์ ชุดรองแก้ว ชุดรองจาน สามารถพัฒนาต่อยอดมาเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ เช่น กระเบ้า เสื้อคลุม เสื้อกี๊ก ที่ใส่จดหมาย กล่องใส่กระดาษทิชชู และ การนำเปลือกไม้ใบไม้ มาเย็บสีด้วย และวิธีป้องกันไม้ให้เสียบอมแตก

ล้วนเป็นมรดกทางปัญญาที่ ครูพยาภยมรักษาสืบสานอย่างรักคุณค่า ขณะที่เราจะสัญญาว่า จะกลับมาเยือนอีกลักษณะ ถ้ามีโอกาส ก็ไม่รู้อีกเมื่ອันกันว่า จะอีกนานเท่าไร

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๑๕ หมู่ ๑๒ ต.บ้านกاد อ.แม่สละเรียง จ.แม่ฮ่องสอน ๕๕๑๑๐

ผู้ถักทอมรดกผ้าชนเผ่าด้วยหัวใจ

วัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยง เป็นลูกผู้หลิ่งต้องทำผ้าเป็น ทอผ้าเป็น ส่งผลให้ ครูมารศรี วนาโชติ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ศึกษาเรียนรู้ ฝึกหัดทอ ลองปฏิบัติจนประสบผลสำเร็จ ประยุกต์ลดลายและรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด จนเขียวชาญผ้าทอทุกชนเผ่า ออกเผยแพร่ สอน ถ่ายทอด เพื่อนอนุรักษ์และสืบทอดมรดกภูมิปัญญาของแผ่นดิน

ที่อยู่ ๑๕ ครุ ภูมิปัญญาไทย

ครุบุญตัน สิทธิ์เพศล

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๓๓๙ ม.๖ ต.ห้างฉัตร อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง ๕๒๑๙๐

ครุกิตติ อนันต์ແಡ

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๐๔ ม. ๑๒ ต.วังตะกอ อ.หลังสวน จ.ชุมพร ๘๖๑๑๐

ครุเก็ชา วิมลเมธี

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๗/๑ วัดศาลาມีขัย ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.นครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐

ครุขวัญดิน สิงห์คำ

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๗๑ ม.๑๕ ต.กระแซง อ.กันทรลักษณ์ จ.ศรีสะเกษ ๓๓๑๑๐

ครุคำพัน อ่อนอุทัย

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๖๒ ม. ๑ ต.นาดี อ.ด่านซ้าย จ.เลย ๕๒๑๖๐

ครุจินดา บุษสระเกษ

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๓ ม.๒ ต.บ้านใหม่ อ.หนองบูญมาก จ.นครราชสีมา ๓๐๔๑๐

ครุดวงเนตร ดุริยพันธุ์

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๑๑ แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

ครุณอม ศิริรักษ์

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๔๙ ม.๔ ต.จะทิงพระ อ.สทิงพระ จ.สงขลา ๔๐๑๙๐

ครุทองใบ แท่นมนี

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๙/๕ ม.๖ ต.ตันมะม่วง อ.เมือง จ.เพชรบุรี ๗๖๐๐๐

ครุพงษ์เทพ เพียรทำ

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๓๓๙ ม.๓ ต.กู่จาน อ.คำเขื่อนแก้ว จ.ยโสธร ๓๕๑๑๐

ครุไพบูลย์ พันธ์เมือง

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๘๗/๕ ม.๓ ต.ทะเลทรัพย์ อ.ประทิว จ.ชุมพร ๘๖๑๖๐

ครุมาศรี วนาโคชติ

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๑๕ ม.๑๒ ต.บ้านกาด อ.แม่สังเรียง จ.แม่ฮ่องสอน ๕๘๑๑๐

ครุเล็ก กุตวงศ์แก้ว

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๓๔ ม.๕ บ้านบัว ต.กุดบาง อ.กุดบาง จ.สกลนคร ๕๗๑๙๐

ครุวุฒิ วุฒิธรรมเวช

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๗๑/๙๓ ถ.เพชรเกษม ๔๑/๒ แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม
กทม. ๑๐๑๖๒

ครุสมบูรณ์ แวนวิชัย

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒/๑ ถ.เพลินฤทธิ์ ต.ท่าอิฐ อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐